

Slavnostni nagovor predsednice KS Solkan mag. Darinke Kozinc

pomembnih posegov za izboljšanje življenja v kraju. Pogledi na Solkan danes, njegov položaj in razvoj so bili skozi čas različni in tudi danes se razlikujejo; od navezanosti na kraj in globoko spoštovanje tradicije do tega, da je nekaterim vseeno, če se kraj »utopi« v mestu Nova Gorica. Prav tako ne moremo mimo vedno novih želja po centralizaciji ter poskusov ukinitve krajevnih skupnosti kot pravnih oseb, ki so že bili in najbrž še bodo.

Mogoče je nekoliko drzno reči, toda ker je Nova Gorica še vedno mlado mesto, katerega upravni začetek se je pričel prav v Solkanu, nima ničesar žlahtno starosvetskega, prav Solkan lahko doda ta nadih in prav zaradi tega bi s pravim občutkom in subtilnostjo morali oblikovati staro jedro Solkana. Poznam kar lepo število ljudi, ki imajo navado dnevno prihajati v Solkan na kavo prav zaradi duha starožitnosti. In ne nazadnje nova železniška postaja in ureditev severnega dela Solkana z možnostjo parkiranja in pogleda na Sočo in oba mostova privablja številne turiste, ki se ustavljajo tudi v centru Solkana in raziskujejo njegovo okolico. Tudi športne prireditve, prvenstva v kajaku in kotalkanju polnijo nočitvene kapacitete v Solkanu in tu gre pohvaliti podjetne krajanje, ki urejajo in ponudijo tovrstne usluge.

Duh podjetnosti, ki se je realiziral v solkanski mizarški obrti, se je danes transformiral v druge dejavnosti, ki se kažejo v uspešni poslovni coni; stiki KS in podjetnikov bodo preko člana sveta Radovana Grapulina, upam, obrodili prave in pozitivne ideje, kako naprej v kraju in širši lokalni skupnosti.

Odgovornost za jutri in do širše skupnosti pa je na vseh nas, ki trenutno oblikujemo danes.

Ko človek živi v nekem kraju, mu postane vse samoumevno, pogled od zunaj pa nam daje zavest, v kako čudovitem kraju živimo, kraju, ki so ga zaznamovali pomembni dogodki in pomembni ljudje; nekje sem prebrala, da je prav Solkan dal največ pomembnih ljudi Sloveniji in biti moramo ponosni, da je naš Solkan tak, z vsemi posebnostmi in skritimi kottički, izviri čiste vode, z lepo naravo in urbanostjo hkrati, z vsemi danostmi in različnostmi od krvave dediščine obeh vojn do tihega zavetja bazilike na Sveti Gori.

Spoštovani, dovolite mi še zahvalo vsem našim darovalcem, sponzorjem in donatorjem, ki so nam omogočili današnjo prireditev, zahvala tudi Mestni občini Nova Gorica, zlasti zaradi dveh pomembnih investicij, zaprtja severne stene kotalkališča, ki je še v postopku, do načrtovane prav posebne osvetlitve gradbene znamenitosti - solkanskega kamnitega mostu, ki se bliža koncu. In seveda zahvala tudi vam, ki ste s svojo prisotnostjo počastili današnji praznik.

Srečno, Solkan!

Predsednica KS Solkan mag. Darinka Kozinc na osrednji slovesnosti 9. septembra 2017

Pozdravni nagovor župana Mestne občine Nova Gorica Mateja Arčona

... če bi se lahko še enkrat rodil, najraje Solkanec bi bil...

V pozdravnem nagovoru obiskovalcem prireditve ob 50-letnici Krajevne skupnosti Solkan se je župan Mestne občine Nova Gorica Matej Arčon navezal na trditev mestnega svetnika, Solkanca Jožka Lebana, da je Solkan najlepši del Nove Gorice. Potrdil je njegove besede in poudaril, da ima Solkan vse, kar imajo veliki, in vse, kar mu zagotavlja nadaljnji razvoj. Ima Sočo, ki je ena najlepših rek v Evropi, ima hribe, Sabotin in Sveto Goro, naravne in kulturne znamenitosti, bogato zgodovino, predvsem pa prijazne in podjetne ljudi, ki si prizadevajo za razvoj kraja.

Prihodnji razvoj Solkana župan vidi v turizmu, kjer pot utirajo solkanski kajakaši in njihov center ob Soči, razvija se pohodniški in kolesarski turizem, mnogi turisti se v Solkanu ustavljajo tudi zaradi kulturnih dobrot solkanskih gostiln.

V kraju pa se razvija tudi podjetništvo na temeljih podjetniškega duha nekdanjih solkanskih mizarjev in v Solkanu je danes že vrsta malih podjetij, ki skrbijo za gospodarski razvoj kraja.

Solkani je torej kraj, na katerega smo lahko vsi ponosni, ne le prebivalci, ki v njem živijo, ampak tudi v širši občini. Zato lahko marsikateri obiskovalec, ki kraj spozna, reče – če bi se lahko še enkrat rodil, najraje Solkanec bi bil...

Župan je Solkanu čestital ob 50-letnici Krajevne skupnosti Solkan in 150-letnici čitalnice in pohvalil organizatorje za dobro izpeljano prireditev.

Spoštovani in dragi vsi nocoj prisotni, topel pozdrav vsem in vsakemu posebej ob okrogli obletnici letošnje slavljenke KS Solkan

Solkani, ki se ponaša z letnico 1016, letos zaznamujeta dva pomembna dogodka, 50 let KS Solkan in 150-letnica čitalnice. V Solkanu, kraju z žlahtno tradicijo in izjemno dolgoživostjo, so različne obletnice skoraj samoumevne. V dolgi zgodovini se je veliko zgodilo in mnogo je razlogov za praznovanje, zagotovo bo razlog tudi naslednje leto, ko bo trideset let, odkar so kraju vrnilo svoje ime.

Prav obletnice so priložnost, da se za trenutek zaustavimo in pogledamo na prehojeno pot, obenem pa pogled upremo tudi v prihodnost, kajti zavedati se moramo, da danes oblikujemo jutri. Preteklost je pomembna, saj nas zaznamuje, obenem je prav, da izrazimo zahvalo in spoštovanje do vseh tistih, ki so pot do 50-letnega obstoja KS tudi tlakovali in gojili drevesa, katerih sadove uživamo danes.

Naj omenim nekaj teh sadov: vrnitev imena Solkan in s tem identitete Solkanecem leta 1988 je bila pomemben in čustven dogodek za krajanje, prav tako pomembni dogodki so bili pridobitev stavbe za sedež KS, nakup Karavle, prva osvetlitev solkanskega mostu, prizidek in širitev Osnovne šole Solkan, izgradnja pokritega kotalkališča, izgradnja in zagon kajak centra; pomembne pridobitve so obvoznica, kolesarska steza, poslovna cona, briški most, ureditev hiše in trga ob njej za potrebe mizarске zbirke in zbirke 1. svetovne vojne, izgradnja novega železniškega postajališča, ureditev Trga J. Srebrniča, razširitev krajevne knjižnice, prenova najstarejšega vrta na Goriškem - vrta Julke Pavletič... in še mnogo drugih manjših, enako

Predsednica Krajevne skupnosti je sprejela darilo novogoriškega župana - keramično vrtnico, simbol občine.

Predzgodovina Krajevne skupnosti Solkan

Iz govora na proslavi krajevnega praznika, 9. septembra 2017

Dr. Branko Marušič, slavnostni govornik, je v petek, 8. septembra, na svečani seji Mestne občine Nova Gorica prejel najvišje priznanje, postal je njen častni občan.

Z ustanovitvijo in delovanjem Krajevne skupnosti Solkan je tesno povezana sedemdesetletnica priključitve Primorske k matični domovini, prav tako tudi ustanovitev Krajevnega ljudskega odbora Solkan 5. decembra 1947 in sedemdesetletnica pričetka izgradnje Nove Gorice.

Priključitev Primorske k Jugoslaviji in Sloveniji je spremenila pravni položaj Solkana, ki je do tlej in od leta 1927 sodil pod Mestno občino Gorica, potem ko je bila ukinjena solkanska občina in jo je nato nadomestila komisarska uprava. Do priključitve 15. septembra 1947 je bil Solkan formalno še vedno del italijanske države in Solkanci italijanski državljani. V začasnosti, značilni za Juljsko krajino, razdeljeno od junija 1945 z razmejitveno Morganovo črto na cono A z Zavezniško vojaško upravo in na cono B z upravo Jugoslovanske armade je vladala nekakšna dvotirnost. Tako tudi v Solkanu, v coni A, ko je ob še vedno delujoči goriški mestni upravi del upravnih nalog prevzel KLO Solkan. Ta je bil, na čelu z Antonom Boltarjem, ustanovljen 5. maja 1945, takoj po osvoboditvi. Nekajkrat je menjal svoje vodstvo in takrat, ko se je bližal dan priključitve, ga je vodil Alojz Jug (Lojze Grmič).

Že dan po priključitvi, ko se je uresničil »njihov 26-letni sen«, kot piše sodobno poročilo, so Solkanci pohiteli na Plac, da počastijo zgodovinski dogodek. Zbrani so tisti večer potrdili ustanovitev Mestnega ljudskega odbora Solkan, ki so ga poleg predsednika Alojza Juga sestavljali še Janko Petejan kot tajnik ter člani Jožef Štucin, Jožef Bitežnik, Maks Ušaj in Marija Vogrič. Posebnost te odločitve je bila, da so Solkanci ustanovili mestni in ne krajevni odbor v pričakovanju, da se uresničuje napoved, kako se bo ob Solkanu ali točneje, na poljih med Solkanom, Kromberkom in Blančami zgradilo mesto, nadomestilo za Gorico, ali kakor je tistega večera v Solkanu napovedal predsednik Krajevnega odbora Osvobodilne fronte Emil Zorn. »Zgradili bomo drugo, še lepšo in naprednejšo Gorico«.

V dneh priključitve še ni bila znana odločitev, kje naj se novo mesto zgradi. O tem naj bi odločal poseben odbor pri Okrajnem ljudskem odboru Gorica. V njem sta se za solkansko lokacijo najbolj in s tehničnimi argumenti zavzemala gospodarstvenik Josip Štrukelj in zdravnik Franc Marušič, oba Solkanca. Očitno je morala to stališče kasneje potrditi še republiška oblast, pravzaprav ministrstvo za gradnje.

Toda povrnimo se k solkanskemu večeru 16. septembra 1947, ko je ravnatelj solkanske šole Emil Zorn predlagal, da se glavni trg v Solkanu poimenuje po politiku in partizanskem borcu Jožetu Srebriču. In še zanimivost. To zborovanje so z upodobitvijo na skicah ohranili trije pomembni slovenski slikarji Dore Klemenčič Maj, Slavko Pengov in Božidar Jakac. Takrat so se prav po naključju znašli v Solkanu in Božidar Jakac je na zborovanju namenil Solkancem nekaj spodbudnih besed.

Novoustanovljeni Mestni ljudski odbor Solkan je deloval začasno. Solkanci so z njegovo ustanovitvijo nekoliko pohiteli. Uradno je bilo določeno, da se bodo novi krajevni ljudski odbori volili 16. novembra 1947 v skladu s slovensko zakonodajo. Volitve so bile tudi v Solkanu in novoizvoljeni KLO Solkan je s predsednikom Jožefom Štucinom na čelu zabil 5. decembra 1947. Člani odbora so bili še Janko Petejan, Renato Brajnik, Ivo Gabrijelčič, Lojze Nibrant, Janez in Anton Zavrtanik, Meri Bašin in Albin Leban. Še vedno pa je vladala negotovost, ali imajo v Solkanu krajevni ali mestni ljudski odbor. Ta odbor je imel svoj sedež na Cesti IX. korpusa (do nedavnega sedež AMD Gorica).

KLO/MLO Solkan, ki je pričel delovati decembra 1947 in slavi letos sedemdesetletnico nastanka, je bil po januarju letu 1922 prvi občinski odbor v Solkanu, izvoljen v nekoliko normalnih razmerah. Takrat, leta 1922, so volili na podlagi italijanske volilne zakonodaje, saj je bil tedaj Solkan že dve leti v italijanski državi.

Že prav kmalu po priključitvi se je začela in nadaljevala selitev OLO Gorica iz Ajdovščine v bližino meje v Solkan in v Šempeter pri Gorici. Najbolj vidni znaki tega preseljevanja so se pokazali v urejanju prometnih povezav in prav na prelomu let 1947-1948 v zgraditev povezave med Solkanom in Šempetrom preko Pristave. Sredi januarja 1948 se je začela izgradnja novega železniškega postajališča v Solkanu. Že ti dve delovni nalogi sta pričali, da se v Solkanu ustvarja novo začasno središče goriškega okraja. Ta namen so potrjevale tudi spremembe znotraj Solkana, ko so mnogi stanovanjski in poslovni objekti izgubili svojo prvotno in trenutno uporabo. Tako je Panjakovo sprejelo nekatere urade in službe OLO Gorica. Kumarjev hotel, današnji Sabotin, je gostil politično oblast. K Bartolomeju in Lenassiju se je zatekla služba notranjih zadev, župnišče na Goriščku je gostilo zdravstveno organizacijo, osnovna šola je nekoliko kasneje sprejela nižjo gimnazijo, nato še Goriško knjižnico in muzej.

Če se ozremo še na solkanski Plac, ugotovljamo, da je bila na njegovem severnem delu hiša Čadeževih središče kulturne in prosvetne dejavnosti, dvorana, priključena hiši, je gostila kino in gledališke predstave pa tudi sodne obravnave. Pri Živčevih je bila trgovina z jestvinami in tekstilom. Pri Makučevih je bila lekarna, pri Ravnikovih je še nekaj časa vztrajala gostinska dejavnost. Pri Maruščevih je bila zobna ambulanta in prva lekarna, kasneje sta imela tu svoje prostore Zavod za socialno zavarovanje, Živinopromet in nato pošta, ki se je sem preselila od Kovačevih. Pri sosedih Boškinovih je ostajala pekarna. Pri Dročevih se je povečala gostinska dejavnost, prizidek hiše, kjer ima danes sedež KS Solkan, pa so z adaptacijo spremenili v urade sodne službe. Tako bi lahko še nadaljevali. Dodati pa je vendar treba, da so razpoložljivi in prazni prostori v zasebnih hišah dobili najemnike iz vrst ljudi, ki so v Solkanu službovali.

Nedvomno je Solkan od priključitve do sredine petdesetih let dosegel nekak zenit v svojem družbenem pomenu in razvoju, a to je bila le začasna podoba.

V začetku decembra 1947 se je po prvih pripravljanih delih začela graditi Nova Gorica. V njeno gradnjo in rast je bil Solkan neposredno vpleten tudi tako, da je postala Nova Gorica po zakonu z dne 23. februarja 1949, ko se prvič uradno omenja, kot naselje sestavni del kraja Solkan. Zakon z dne 18. aprila 1952 je ustanovil Mestno občino Nova Gorica, v katero pa je bil Solkan vključen kot naselje. To sožitje pa je šlo še dlje in se pravzaprav končalo, ko je bil z zakonom z dne 26. januarja 1953 ukinjen Solkan kot naselje. To stanje se je ohranilo tudi do sprejetja novega zakona (29. 6. 1955), v katerem se Solkan ne imenuje več in je bil vključen v naselje Nova Gorica. Ob tem je nerazumljivo, da je status naselja novogoriške občine ohranila železniška postaja Šmaver, v domači rabi Štamover, železniška postaja na desnem bregu Soče onkraj Dolge njive.

Sredi petdesetih let 20. stoletja je izgradnja Nove Gorice omogočala, da so se začele politične, gospodarske in družbene organizacije seliti iz Solkana v Novo Gorico. Pričelo se je sožitje dveh naselbin, pri tem je imela Nova Gorica prednost pred Solkanom, ki od leta 1953 ni več uradno obstajal.

To sožitje in zlitje Solkana, s katerim krajanje Solkana niso soglašali, se je ohranilo vse do 8. julija 1988, ko je občinska skupščina Nova Gorica, ki ji je pripadala ta pravna moč, z odlokom, na zahteve KS in krajanov, obnovila obstoj naselja z imenom Solkan.

Danes, po toliko desetletjih, se lahko vprašamo, kje smo bili Solkanci, zlasti pa naši predstavniki – imeli smo celo za župana našega rojaka – ki na izbris kraja niso reagirali tudi takrat ne, ko je bil Solkan leta 1964 vključen v Krajevno skupnost Nova Gorica. V Solkanu je bilo veliko nezadovoljstva in prislubnil mu je zavzeto tudi novogoriški župan, Solkanec Jožko Štrukelj, ki je na zboru volilcev v začetku leta 1967 zagotavljal, da bo »Solkan zopet Solkan«. Njegova napoved se je le deloma uresničila, ko je bila z občinskim odlokom 30. marca 1967 ustanovljena Krajevna skupnost Solkan.

Kraju pa občina ni mogla vrniti imena, saj je odločanje o tem sodilo med kompetence republiških organov.

Na tem mestu se začenja pripoved o prigodah KS Solkan, ki se jim podrobno ne bomo posvetili. Začetek njenega delovanja je tudi hote ali nehoti povezan s stoletnico ustanovitve prvega solkanskega kulturno prosvetnega društva – Solkanske narodne čitalnice leta 1867. Pobudo za jubilejno počastitev je dala krajevna organizacija SZDL. Ne le spomin na delo prednikov, tudi želja po snidenju, petju in gledališkem nastopu je povezala nekdanje člane Prosvetnega društva Jože Srebrič, da so pripravili ob jubileju lepo počastitev. Oživitve kulturnega delovanja je vplivala tudi na delo KS Solkan, ki je kmalu dokazala, da je dobil Solkan organizacijsko središče, ki bo poživilo družbeno in družabno življenje kraja. Kako se je vse to odvijalo, piše zelo podrobno knjiga, ki je izšla ob 40-letnici KS Solkan. Vsemu se na tem mestu ne bomo posebej posvečali, a vendar moramo tu le poudariti, kako je KS Solkan v prvi vrsti skrbel za vsestranski razvoj kraja, za udobno bivanje njegovih prebivalcev. Med te razvojne naloge, med skrbjo za lepše in boljše se je uvrstilo kar nekaj problemov, ki so se reševali kar dolga časovna razdobja. Tako bomo omenili dvajset let dolgo pot, da so Solkanu vrnilo ime. Dolgotrajno so se reševali tudi ekološki problemi, potem zadeva solkanske obvoznice, ureditev sedeža krajevne skupnosti, prostorov ob karavli in kotalkališča, urejanje kanalizacije, omenimo proslavo tisočletnice kraja, skrb za obveščanje krajanov, ki jo opravlja krajevno glasilo. To naštevaje nima ne konca ne kraja, pa tudi probleme je težko urediti vsebinsko in po neki vrednostni lestvici.

Ko končujem ta prispevek, želim opozoriti na temelje sožitja v Solkanu in na veliko povezovalno vlogo, ki jo je pri tem imela v minulih desetletjih in jo še vedno ima KS Solkan. Njeno delo je bilo uspešno in tako uravnoteženo, da so se vanj rade volje vključevali in se še vključujejo prebivalci Solkana, saj jim je pomemben predvsem razvoj kraja. Naj bo njegovo napredovanje želja in upanje vseh, ki v kraju in s krajem živimo.

Branko Marušič

Župan Nove Gorice in predsednica KS Solkan sta razdelila torto.

Najmlajši so s svojo udeležbo popestrili prireditev.

Utrinki z osrednje prireditve ob 50-letnici KS Solkan

Dr. Branko Marušič, častni občan Mestne občine Nova Gorica, v prvi vrsti na prireditvi

Kulturni program je oblikoval Goriški pihalni orkester, cvetlični aranžma pa je podaril Klavdij Jakončič.

Zapela sta tenorist Branko Robinšak in sopranistka Polona Kante Pavlin.

Prireditve je povezovala Martina Arčon.

Vse foto Pavšič Zavadlav

Dr. Branko Marušič, častni občan Mestne občine Nova Gorica

Na svečani seji Mestnega sveta MONG v petek, 8. septembra, je naš krajan dr. Branko Marušič prejel najvišje priznanje občine, postal je njen častni občan.

Mestna občina Nova Gorica podeljuje priznanja od leta 1996. Prvi častni občan je bil Ernest Saksida.

Branko Marušič pa je drugi Solkanec, ki si je zaslužil tako visoko priznanje, za pokojnim slikarjem Vladimirjem Makucem, ki je ta naziv prejel leta 2011. Solkanci smo lahko ponosni, da imamo med nami takega človeka, še vedno aktivnega, ki je v več kot petdesetletnem obdobju pustil mnoge sledi v slovenskem prostoru in v naši občini, še posebej pa v Solkanu, na katerega je življenjsko in čustveno navezan.

Dr. Branko Marušič je bil rojen 4. februarja 1938 v Gorici. Družina se je med drugo svetovno vojno preselila v Solkan, kjer je obiskoval osnovno šolo, na gimnaziji v Novi Gorici pa je leta 1955 maturiral. Leta 1962 je na ljubljanski univerzi diplomiral z nalogo *Goriški Slovenci od prodora pri Kobaridu do konca leta 1918*. Po diplomu je bil asistent na Inštitutu za narodnostna vprašanja v Ljubljani do leta 1965, ko se je vrnil na Goriško v Goriški muzej in kmalu postal njegov ravnatelj. Leta 1983 je za delo na muzejskem področju prejel Valvasorjevo nagrado in priznanje Zveze muzejskih društev Jugoslavije.

Za neutrudno dejavnost na področju kulture pa mu je leta 1985 tedanja Skupščina občine Nova Gorica podelila Bevkovo nagrado. Leta 1987 je bil promoviran za doktorja zgodovinskih ved in se istega leta zaposlil na Zgodovinskem inštitutu Milka Kosa ZRC SAZU, v tedanji Raziskovalni enoti v Novi Gorici. Med letoma 1993 in 2000 je bil član slovensko-italijanske kulturnozgodovinske komisije. Za svoje delo je leta 2003 dobil priznanje Častni član ZRC SAZU. Kot vodja dislocirane enote je v Novi Gorici leta 2004 zasnoval Raziskovalno postajo ZRC SAZU, ki danes združuje šest raziskovalnih inštitutov (poleg Zgodovinskega inštituta Milka Kosa še Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša in Inštitut za slovensko narodopisje, Inštitut za kulturne in spominske študije ter Kulturnozgodovinski in najnovejši Umetnostnozgodovinski inštitut), katerih cilj je poglobljeno raziskovanje zgodovine, jezika, etnologije, bibliografije in umetnostne zgodovine prostora nekdanje zgodovinske Goriške.

Marušičeve temeljne raziskave so osredotočene na zgodovino goriških oziroma primorskih Slovencev v 19. in v prvi polovici 20. stoletja ter na življenje in delo pomembnih primorskih političnih in duhovnih voditeljev. Predstavlja enega redkih slovenskih zgodovinarjev, ki ga odlikujejo polihistorično znanje s poznavanjem virov in literature, tako slovenske kot tuje, in izjemen spomin. Obravnane teme postavljajo in soočajo v širših časovnih, prostorskih in miselnih povezavah od antike do današnjega časa s poudarkom na zgodovini 19. in 20. stoletja. Prostor ob slovensko-italijanski meji preučuje z različnih vidikov. Obravnava politična, gospodarska, kulturna, šolska vprašanja, še posebej ga zanimajo odnosi s predstavniki italijanskega naroda in Furlani.

Dr. Branko Marušič pri svojem raziskovalnem delu razvija koncept pokrajinskih zgodovinskih tem in poudarja pomen krajevnih zgodovinskih raziskav in raziskav posameznikov, ki so v preteklosti izstopali in pustili svojo osebno sled ter so pomembni za razumevanje zlasti tistega dela preteklosti, ki ga splošna zgodovina ne obravnava. S svojim zgledom uresničuje dolgoletno težnjo, ki jo je zapisal na začetku svoje poti: *Dosedanje in bodoče naloge goriškega zgodovinarja in zgodovinopisja*. Marušičeve razprave najdemo v krajevni publicistiki, v slovenskih in v tujih strokovnih revijah in časopisih ali v samostojnih publikacijah. Obsežna je njegova bibliografija zapisov o življenju in hotenjih goriških osebnosti, ki jih obravnava v člankih in razpravah v

zbornikih, še posebej krajevnih, v revijah, v spremnih besedah. Je avtor ali urednik bogate zbirke publikacij o Primorski in njenih ljudeh: *Primorski čas pretekli* (Koper 1985), *Z zlatimi črkami* (Trst 1987), *Nova Gorica* (1988), *Z zahodnega roba* (Nova Gorica 1995), *Sto slovenskih politikov* (Ljubljana 2002), *Goriški spomini: Sodobniki o Gorici in Goriški v letih 1830–1918* (Gorica 2002), *Pregled politične zgodovine Slovencev na Goriškem 1848–1899* (Gorica, Goriški muzej, 2005), *Prispevki k primorski biografiki* (Koper, 2006), *Mejačevi iz Komende: slovenska družina v dogajanjih miru in vojne* (Ljubljana 2009), *Stockholmska spomenica Henrika Tume: Izjava delegacije Jugoslovanske socialdemokratske stranke za razprave na mirovnem kongresu v Stockholmu* (Ljubljana 2011; v sodelovanju s Francem Rozmanom) trilogije izbranih člankov (*Vstala Primorska si v novem življenju: o Primorski v letih 1945–1990 – iz leta 1911; Na Primorskem leta 1941 – iz leta 2016; Narodu Gorico novo bomo dali v dar – iz leta 2017*), *Državni in deželni poslanec Anton Černe (1813–1891)* (Gorica 2013) in monografije *Doktor Karel Lavrič (1818–1876) in njegova doba* (Ljubljana 2016) ter nekaj brošur.

To pa je le del njegovega delovanja, sodeloval je pri nastajanju večine krajevnih zbornikov na Goriškem in v zamejstvu, je tudi pisec več kot 420 gesel o pomembnih osebnostih slovenskega zahoda, objavljenih v *Primorskem slovenskem biografskem leksikonu*, *Slovenski enciklopediji* in drugod. Rezultat njegovih prizadevanj za ohranjanje spomina na pomembne osebnosti goriške preteklosti je tudi aleja slavnih mož na Erjavčevi ulici v Novi Gorici, zanjo je že leta 1964 pripravil potrebno dokumentacijo.

Pomembne so njegove razprave o slovensko-italijanskih odnosih: *Il vicino come amico, realtà o utopia?: la convivenza lungo il confine italo-sloveno* (Gorica 2007) ter *Sosed o sosedu: prispevki k zgodovini slovensko-italijanskega sožitja* (Trst 2012).

In če kot zgodovinar ostaja zvest raziskovanju preteklosti, je v vsakdanjem življenju aktiven in prizadet Novogoričan, predvsem pa Solkanec, s Solkanom živi in čuti. Z vso zavzetostjo se spopriema ne le z našimi zgodovinskimi temami ampak tudi s problemi današnjega časa, na bogatih izkušnjah preteklosti išče smeri za nadaljnji razvoj.

Pred petdesetimi leti je bil eden od pobudnikov ustanovitve krajevnih skupnosti Solkan, takrat se je novoustanovljena skupnost prvič predstavila s proslavo stote obletnice Solkanske čitalnice, pobudnik in organizator proslave pa je bil prav dr. Branko Marušič. Vsa leta je aktivno deloval tudi v organih KS, nekaj mandatov je bil tudi član njenega sveta, urednik *1001-Solkanskega časopisa*, da ne naštevamo drugih zadalžitev, ki se jim ni nikoli izogibal. Ob tisočletnici prve pisne omembe Solkana smo po njegovi zaslugi in kot rezultat njegovega nekajletnega dela dobili izjemno knjigo, zbornik *Solkan, jako stara vas na Goriškem*, sedaj pa pripravljajo neke vrste nadaljevanje, zbornik, posvečen stopetdeseti obletnici Solkanske čitalnice, *Solkanska pismenost*, v katerem bodo zbrani prispevki različnih avtorjev, Solkancev ali vsaj povezanih s Solkanom od sedemnajstega stoletja do danes.

Dragi Branko,

Solkanci smo ponosni nate, na našega častnega občana, ki živi in dela za našo širšo in ožjo skupnost. Želimo ti, da bi bil, neumoren duh in mislec, še dolgo med nami.

Tomaž Vuga

KS Solkan

Leto pred vrnitvijo imena naselju Solkan

Predlog odloka iz leta 1987

Govor predsednice Izvršnega sveta občine Nova Gorica

Jolande Slokar na solkanskem krajevnem prazniku septembra 1987

Socialistična republika Slovenija
SKUPŠČINA OBČINE NOVA GORICAOSNUTEK
PREDLOG
21.9.1987

Na podlagi 8. člena zakona o imenovanju in evidentiranju naselij, ulic in stavb (Ur. list SRS, št. 5/80) in 142. člena statuta občine Nova Gorica je Skupščina občine Nova Gorica na seji družbeno-političnega zbora dne _____, zbora združenega dela in zbora krajevnih skupnosti dne _____ sprejela

O D L O K
o imenovanju naselja Solkan

1. člen

V občini Nova Gorica se del dosedanjega naselja Nova Gorica preimenuje v naselje Solkan.

2. člen

Meja širšega območja naselja Solkan poteka:

A) v k.o. Nova Gorica:

Od mejnega kamna 56/15 preko mejnih kamnov 57, 57/1 do južne meje parcele 24/4 in vključuje parcele 1940, 20, 18, 19, 6, 5, 4, 3, 2, 1 ter del parcele 21/1 (ob železniškem odcepu za skladišče MEBLA) do meje katastrske občine Solkan.

B) v k.o. Solkan:

Južna meja parcele 2264/1 (Ulica Milojke Štrukelj), nato levi rob ceste Na Potoku (preko bodoče trase Lavričeve ulice) do križišča s Partizansko ulico, nato obrne proti severu in poteka ob levem robu ulice XXX. divizije do Vojkove ulice, kjer zavije proti vzhodu ob parcelah 1564/2 in 1565/6, seka Vojkovo ulico in poteka ob vzhodni meji parcel 1100/12, 581/2, 581/1, 1102, 1103/4, 1103/3, obrne proti zahodu ob parceli 1103/3, nato proti severu ob parcelah 1104/3, 1104/4, 1104/2, zopet proti vzhodu ob parcelah 1105/4 in 1105/5, seka pot v Ščedne, sledi južni del parcel 933, 1026/4, 1026/2, 1017/12, 2334/1, 1019/2, 1019/1, 1019/5 do tromeje k.o. Solkan - k.o. Nova Gorica in k.o. Kromberk.

Od tromeje poteka proti severu ob meji parcel 1019/5, 1019/1, 965, 964, 1017/9, 961, 960, 997/1, 989/13, 948, 947/1, 2343/2, 2343/1, 985, nato proti vzhodu ob parceli 2302, proti severu ob parceli 2247/1, do tromeje katastrskih občin k.o. Kromberk, k.o. Solkan in k.o. Grgar.

Ob tromeji se vključijo v širše območje naselja Solkan parcele 668/10, 668/11, 668/12 k.o. Kromberk (hišna številka Skalniška 11) ter parcele 668/4 in 1386 iste k.o..

Od tromeje k.o. Solkan, k.o. Grgar in k.o. Kromberk proti severu ob parceli 2247/2, 437, 434, 212, 495, 213, 589/2, 589/1, 591/2, 591/1, 591/5, 220, 649, 225, 221 do tromeje k.o. Solkan, k.o. Grgar in k.o. Deskle.

Od tromeje k.o. Solkan, k.o. Grgar in k.o. Deskle poteka proti jugozahodu ob severni meji parcel 630, 629, 633, 634, 637, 638, 641, 642/2, 645/2, 645/1, 657/1, 657/2, 657/3, 639, 643/1, 644/2, 658, 600, seka regionalno cesto Nova Gorica-Tolmin (parcela 2240/3), parcela 667, 662 in se zaključijo v reki Soči ob tromeji katastrskih občin Solkan, Deskle in Šmaver.

Od tromeje katastrskih občin Solkan, Deskle in Šmaver poteka po sredini reke Soče proti severu do tromeje k.o. Šmaver, k.o. Vrhovlje in k.o. Deskle, nato sledi mejo med k.o. Vrhovlje in k.o. Šmaver do tromeje k.o. Vrhovlje, k.o. Šmaver in k.o. Podšabotin, od tu pa meji med k.o. Podšabotin in k.o. Šmaver do državne meje z Republiko Italijo in jo sledi do zaključka katastrske občine v reki Soči. Med mejnima kamnoma 20 B in 20 C prečka reko Sočo in nato poteka ob mejnih kamnih 55/21 do 55/35 ter ob mejnih kamnih 56, 56/1 do mejnega kamna 56/15 (obmejni blok Solkan).

3. člen

Meja širšega območja naselja Solkan je vrisana v kartografskih prilogah v merilu 1:5000, ki so sestavni del tega odloka.

4. člen

Ožje območje naselja Solkan zajema strnjeno pozidavo znotraj širšega območja, opredeljenega v 2. členu tega odloka; sestavljajo ga vse poridane površine, prometne in vrisane nepozidane površine, zelenice, javne in druge površine.

5. člen

Geodetska uprava občine Nova Gorica izvede spremembe po tem odloku in seznamu vseh uradno imenovanih naselij, cest, ulic in trgov na širšem območju mesta Nova Gorica.

6. člen

Spremembe uradnih evidenc in dokumentov občanov, povezanih s poimenovanjem naselja Solkan, s področja pristojnosti posameznih upravnih organov občine Nova Gorica se izvajajo ob izteku veljavnosti, oziroma nadaljnjem dokumentov, oziroma ob izdajanju novih dokumentov.

7. člen

Ta odlok začne veljati osmi dan po objavi v Uradnem glasilu občin Ajdovščina, Nova Gorica in Tolmin.

Štev.: 015-44/79-10

Datum:

PREDSEDNIK
Danilo BašičSocialistična republika Slovenija
SKUPŠČINA OBČINE NOVA GORICA
Izvršni svet,

O b r a z l o ž i t e v

Krajevna skupnost Solkan si že več let prizadeva, da bi se del naselja Nova Gorica, ki je opredeljeno v 2. členu tega odloka, poimenovalo v naselje Solkan, v skladu z določili zakona o imenovanju in evidentiranju naselij, ulic in stavb (Ur. list SRS, št. 5/80). Iz zahtevka krajevnih skupnosti izhaja, da je poimenovanje naselja Solkan utemeljeno na zgodovinski osnovi, saj je bil Solkan poleg Gorice najstarejša z imenom poznano naselje na Goriškem, ki se prvič omenja že v letu 1001. Solkan je skozi naslednja stoletja ohranil vlogo pomembnega naselja zaradi bližine Gorice, kot zaradi prometne vloge oziroma stičišča poti s Tolminske in bližnjih goriških hribov.

V Solkanu je do sredje 19. stoletja močno odmeval slovenski narodni preporod, kar se je kazalo v ustanovitvi čitalnice, oziroma v ustanovitvi samostojne slovenske občine do leta 1928, ko jo je fašistični režim priključil goriškemu municipiju.

Narodnoosvobodilni boj, v katerem so se Solkančani aktivno vključevali, je po petnajstih letih vrnil Solkanecem lastne organe krajevnih oblasti. Z nastajanjem Nove Gorice se je začelo uvajati postopno združevanje novega naselja s Solkanom. Z republiškim zakonom o razdelitvi ozemlja LRS na mesta, občine in kraje v letu 1952, je postala Nova Gorica mestna občina, Solkan pa je postal mestno naselje. Z uredbi vlade LRS leta 1953 pa se je naselje Solkan združilo v naselje Nova Gorica, tako da je Solkan ostal le še katastrska občina.

V letu 1967 je bila v Solkanu ustanovljena KS, ki je v letu 1979 sprejela sklep o ponovnem imenovanju naselja Solkan, vendar se predlog v okviru takrat pristojnih republiških organov ni razrešil.

Z uveljavitvijo zakona o imenovanju in evidentiranju naselij, ulic in stavb v letu 1980 je preš pristojnost imenovanj, poimenovanj, združenj in razdruževanj naselij v pristojnost občinskih skupščin. S strani KS Solkan je bilo posredovanih več predlogov za poimenovanje naselja Solkan, s sprejetjem statuta občine Nova Gorica v letu 1978 pa je opredeljeno naselje Solkan kot eno izmed naselij mesta Nova Gorica.

Največ pomislekov v zvezi s poimenovanjem naselja Solkan, ki ima 3200 prebivalcev, se je pojavljalo predvsem zaradi obsežnega dela, ki bi ga bilo potrebno ob imenovanju naselja izvesti, s spremembami raznih dokumentov in evidenc prebivalstva in sloce: - v rojstnih in poročnih matičnih knjigah, v matičnih knjigah umrlih in v državljskih knjigi (spremembe bi bilo potrebno izvesti za 469 rojstev, 1055 zakonskih zvez, 1208 smrti, 3959 vpisov v državljski knjigi); - z zamenjavo prometnih in voznških dovoljenj, evidenc motornih in priklopnih vozil ter potrdil o znanju cestno-prometnih predpisov (spremembe bi bilo potrebno izvesti za 2100 lastnikov vozil, oziroma imetnikov voznških dovoljenj); - potnih listov in propusnic; - podatkov v osebnih izkaznicah; - podatkov v osebnih kartonih; - podatkov v gospodinjstvih kartotekah; - podatkov v raznih vrstah evidenc; - v zemljiškem katastru; - v zemljiški knjigi.

Ocenjujemo, da bi bilo potrebno za izvedbo sprememb v zvezi s poimenovanjem naselja Solkan s področja osebnih stanj občanov v okviru sekretariata za notranje zadeve zaposliti za obdobje dveh let delavca s srednjo strokovno izobrazbo, kar znaša po grobi oceni 100 milijonov din. Za izvedbo sprememb na področju delovanja Geodetske uprave pa ocenjujemo, da bi znašali stroški okrog milijon dinarjev.

V dosedanjih razpravah se je pojavljala dilema glede opredelitve območja naselja Solkan, zlasti upoštevanje dejstva, da so se v letu 1967 opredelila območja krajevnih skupnosti mesta Nova Gorica na podlagi predhodno izvedenih referendumov v krajevnih skupnostih. Spreminjanje območij krajevnih skupnosti pa bi povzročilo ponovno izvedbo referendumov v krajevnih skupnostih, katerih območje bi bilo potrebno zaradi poimenovanja naselja Solkan spremeniti.

odprt problem pri poimenovanju naselja Solkan se je izpostavilo tudi poimenovanje nekaterih ulic, ki bi v primeru imenovanja naselja Solkan potekale skozi dve naselji.

Krajevna skupnost Solkan je predložila Skupščini občine Nova Gorica dne 21.5.1987 ponoven predlog skupščine KS Solkan za imenovanje naselja Solkan s pozitivnimi stališči KK SZDL Solkan ter krajevnih organizacij ZB NOV Solkan.

V skladu s 7. členom zakona o imenovanju in evidentiranju naselij, ulic in stavb dajejo pobude in predloge za imenovanje, preimenovanje, združevanje, razdruževanje in odpravo naselij in ulic delovni ljudje in občani v organizacijah in v drugih družbeno-političnih organizacijah ter na svojih zborih in v organih krajevnih skupnosti.

Izvršni svet Skupščine občine Nova Gorica je osnutek odloka o imenovanju naselja Solkan obravnaval na seji dne 15.7.1987 ter ga zaradi dilem, ki so se pojavljale v razpravi, tako glede opredelitve območja naselja kot predlagane ureditve, povezano z vzpostavitvijo uradnih evidenc in dokumentov, posredoval v obravnavo Krajevni skupnosti Solkan.

Svet KS Solkan je osnutek odloka obravnaval na razširjeni seji dne 19.8.1987 ter obvestil izvršni svet, da k njegovi vsebini nima pripomb, oziroma da predlaga občinski skupščini, da odlok o imenovanju naselja Solkan sprejme.

Ugotavljamo, da je predlog KS Solkan za poimenovanje naselja Solkan podan v skladu z 2. odstavkom 7. člena zakona o imenovanju in evidentiranju naselij in ulic ter da bo problematika poimenovanja ulic, zlasti tistih, ki po novi ureditvi potekajo skozi obe naselji, razrešena s sprejetjem odloka o imenovanju ulic in trgov v naselju Solkan oziroma mesta Nova Gorica po uveljavitvi tega odloka.

Glede na navedeno izvršni svet Skupščine občine Nova Gorica

p r e d l a g a

vsem trem zborom občinske skupščine, da predlog odloka obravnavajo in sprejmejo.

PREDSEDNICA
Jolanda Slokar

Pozdravljeni Solkančani in Solkanke!

Ti septembrski dnevi nas občane Nove Gorice, posebno vas Solkančane, vsako leto navdajajo s spomini, ki sežejo v leto 1943, ko se je primorsko ljudstvo dvignilo v množični upor proti okupatorju. Iz nezadostno organiziranih in v borbi neizkušenih množic na goriški fronti so se razvile in okrepile partizanske brigade ter zrasle nove, ki so imele oporo v vsem ljudstvu.

Splošna ljudska vstaja je rodila tudi organe nove ljudske oblasti, in sicer najvišji organ za Primorsko - narodnoosvobodilni svet, ki je bil ustanovljen prav tako v septembru 1943 na Vogrskem. Ta svet je 20. septembra 1943 potrdil sklepe Vrhovnega plenuma OF, da se primorski del Slovenije priključi k Jugoslaviji. Vsesplošni upor je zajel v septembru tudi Solkan, zato ste si tudi Solkančani izbrali 9. september za vaš krajevni praznik.

Osvoboditev v maju 1945 je bila gotovo najlepši in najpomembnejši trenutek v življenju in zgodovini goriškega ljudstva. Radost ob zmagi in osvoboditvi pa so že kmalu kalile misli, da bo potreben še hud diplomatski spopad za zahodne meje nove Jugoslavije.

Končna odločitev za sedanjost mejo je prišla v mirovno pogodbo pred 40 leti, ko je bila Primorska priključena k novi Jugoslaviji brez Gorice in Trsta. Štirideseto obletnico priključitve naših krajev k Jugoslaviji bomo letos slovesno proslavili 12. septembra na slavnostni seji občinske skupščine Nove Gorice, kjer bo slavnostni govornik predsednik predsedstva Jugoslavije tov. Lazar Mojsvo.

Pristanek na novo mejo pred 40 leti, po kateri je slovenska Goriška oziroma Posočje ostalo brez središča, je obenem pomenilo zavestno opredelitev, da je potrebno zgraditi novo središče. S tešnjo, da se ohranijo in okrepijo razvojne značilnosti cele pokrajine, je bila sprejeta odločitev o gradnji novega mesta na solkanskem polju.

Novo priključeni kraji k Jugoslaviji so v novembru leta 1947 dobili svoje novo krajevno vodstvo - Krajevni ljudski odbor Solkan. Solkanski krajevni odbor predstavlja jedro, iz katerega se je v naslednjih letih razvijala sedanja novogoriška občina.

Z nastajanjem Nove Gorice se je začelo uvajati postopno združevanje novega naselja s Solkanom. Z republiškim zakonom o razdelitvi ozemlja na občine, mesta in kraje v letu 1952, je postala Nova Gorica mestna občina, Solkan pa je postal mestno naselje. Z uredbo o razglasitvi novih naselij in združitvi naselij je bila v letu 1953 odvzeta Solkanu dotedanja vloga naselja, tako da je kraj ostal le še katastrska občina, naselje Solkan pa je bilo združeno v naselje Nova Gorica. V letu 1967 je bila v Solkanu ustanovljena Krajevna skupnost, ki je že leta 1979 sprejela sklep o ponovnem imenovanju naselja Solkan. Do leta 1980 je bilo poimenovanje naselja pod republiško pristojnostjo, od leta 1980 dalje pa pod občinsko pristojnostjo. S strani Krajevnih skupnosti Solkan je bilo v preteklosti posredovanih več predlogov za poimenovanje naselja Solkan. Neki Solkanec mi je pred meseci dejal:

»Ni pošteno, da sem se pred 47 leti rodil v Solkanu, da sem v osnovno šolo hodil v Solkan in da sedaj stanujem v Novi Gorici, čeprav sem se rodil v isti hiši, kjer sedaj živim.«

V Izvršnem svetu občine smo v juliju letos sprejeli pobudo o imenovanju naselja Solkan ter pripravili osnutek odloka, v katerem predlagamo, da zajema območje naselja Solkan dosedanje območje KS.

Osnutek odloka bo obravnavala občinska skupščina na prvi seji, to je v začetku oktobra in v primeru, da ne bo bistvenih pripomb, bomo skupščini predlagali, da se osnutek preoblikuje v predlog. Tako bo v oktobru Solkan tudi formalno pravno zopet S O L K A N.

Tako kot ste bili Solkančani nekoč aktivno vključeni v narodnoosvobodilni boj, naj se spomnimo pomembnih ljudi iz Solkana, ki so žrtvovali svoja življenja: Jože Srebrnič, Milojka Štrukelj ter mnogi drugi, ste se Solkančani aktivno vključili v povojno obnovo in boj za napredek ter hitrejši razvoj v tovarnah, v Krajevni skupnosti ter sploh v družbenopolitičnem življenju občine. Tako je tudi danes vaša Krajevna skupnost med najbolj

aktivnimi skupnostmi v občini. Veliko pripomb, predlogov in idej, ki jih posredujete krajanji preko delegatskega sistema v občinski skupščini, v SIS-ih, v organih družbenopolitičnih organizacij in v samoupravnih organih. V OZD, kjer delate, pomeni vaš delež velik prispevek k učinkovitejšemu razreševanju problemov našega nadaljnjega razvoja občine. Solkan je kraj, iz katerega izhajajo številni gospodarstveniki, prosvetni in kulturni delavci in zgodovinarji, napredni ljudje, ki jim je znanje in delo glavno gibalno napredka in ne zadnje tudi vrhunski športniki - naši kajakaši. Zato je tudi zelo pomembno, da ste se aktivno vključili v naša prizadevanja, da bi onemogočili zajezitev reke Soče v Italiji.

Vaše in naše nasprotovanje smo posredovali jugoslovanski delegaciji, ki je zastopala naša skupna stališča na zasedanju jugoslovansko-italijanske komisije za vodno gospodarstvo. Pogajanja na komisiji so bila neuspešna, zato ostaja naša skupna naloga, da se še naprej borimo proti zajezitvi Soče tudi za energetske potrebe, saj bi s tem prišlo do trajnih negativnih vplivov na okolje in kraj, v katerem živite.

Letos proslavlja vaša Krajevna skupnost tudi 20. obletnico obstoja. Krajevna skupnost je v tem obdobju največ dela in sredstev namenila komunalnemu opremljanju kraja. Veliko je potrebno še postoriti. Skupno načrtujemo dokončanje - ureditev rekreacijske cone ob hidroelektrami za potrebe turizma, mnogim objektom je potrebno izboljšati videz ter jih usposobiti za potrebe storitvene obrti, proizvodne obrti, trgovine in gostinstva.

Potrebno je asfaltirati še nekatere ceste ter dokončno urediti pločnike iz Nove Gorice v Solkan. Prav gotovo je nadaljnji uspešen razvoj tega kraja odvisen tudi od uspešnega gospodarstva v naši občini. Polletni gospodarski obračun kaže, da je novogoriško gospodarstvo letos, v primerjavi z lanskim letom, uspešneje poslovalo. Lani in nekaj let poprej je bila namreč vsa ustvarjena akumulacija manjša od izgub. V prvem polletju pa je znova akumulacija zmanjšana za izgube - 4 milijarde dinarjev. Tudi izgube so za petino manjše kot lani. Porast industrijske proizvodnje je 2 odstotka višja kot lani. Rast dohodka je nad republiškim povprečjem, delež izvoza v celotnem prihodku se je povečal. Ti ugodni poslovni rezultati so letos posledica pozitivnih ukrepov v posameznih organizacijah, ki so prestrukturirale proizvodne programe, opustile proizvodnjo nedonosnih izdelkov in začele pospeševati proizvodnjo donosnejših izdelkov. Kažejo se tudi pozitivni učinki nekaterih večjih investicijskih naložb iz lanskega leta. ISKRA je zaključila letos največjo investicijo v naši občini - investicijo v proizvodnjo avtomobilskih alternatorjev in elektronskih sklopov. Prav gotovo imamo še vrsto problemov, ki jih moramo učinkoviteje razreševati. V tem obdobju se srečujemo s problemi tehnoloških in ekonomskih viškov zaposlenosti. Zagotovo je administrativnih in režijskih delavcev preveč v OZD ter v negospodarstvu. Prekvalifikacija teh delavcev ne bo lahka naloga. V naši občini pripravljuje kvalificiranih delavcev skoraj vseh poklicev, posebno če hočemo uveljaviti strategijo naše občine v povečanju deleža rasti družbenega proizvoda v drobnem gospodarstvu, trgovini z izletniškim turizmom, v kmetijstvu ter razvijati čisto in dohodkovno racionalno industrijo.

Stimulirati moramo strokovnjake pri ustvarjalnem delu tako v OZD kot pri vključevanju v drobnogospodarstvo. Prav gotovo je naša skupna želja, da letošnji rezultati ne bi bili samo enkratni, pač pa trajni, ki bi našo občino ponovno uvrstili med uspešnejše občine v SR Sloveniji, kajti le tako lahko zagotovimo hitrejši razvoj posameznih krajev, izboljšamo družbeni standard zaposlenih ter uresničimo cilje, ki ste si jih kot Krajevna skupnost zastavili v tem srednjeročnem planu.

Naj vam ob koncu v imenu Skupščine Občine Nova Gorica, družbenopolitičnih organizacij in Izvršnega sveta čestitam k vašemu prazniku, k 20. obletnici KD in vam želim, da bi bili še naprej složni, ustvarjalni, delavni, vztrajni in polni idej, z željo, da skupaj dosežemo naš lepši jutri.

Jolanda Slokar

Večer z Iztokom Mlakarjem z etno bando Poseben gušt

Že pred leti smo uvod v praznovanje začeli z dobro obiskanimi kantavtorski večeri, najbrž se še kdo spominja nastopov Adija Smolarja, Ivana Hudnika, Marijana Smodeta, Orlekov...

Letos smo to osvežili in v goste povabili etno bando Poseben gušt iz Novega mesta. V lepem okolju na dvorišču Doma KS Solkan so člani bande izvajali izključno pesmi Iztoka Mlakarja.

Na čelu bande je z originalnim in avtentičnim glasom vrhunski imitator, vokalist in interpret Iztokove poezije, ki sta ga spremljala harmonika in kontrabas. Glasba je bila interpretirana delno govorno in delno s petjem v obliki šansonov.

Tudi solkanska sapica, ki je potegnila preko Placa, ni pokvarila tega izjemno prijetnega in smeha polnega večera; med nastopajočimi in poslušalci se je ustvarila prava kemija, tako da je bila vsebina ter predvsem sporočilo poezije razumljeno, vzdušje prijetno in izkušnja nepozabna.

En gušt na dvorišču Doma KS Solkan, foto Franko Korečič

Neverjetno veliko število poslušalcev je dokazovalo veliko priljubljenost Mlakarjeve poezije.

Iztok Mlakar: ...hm, kaj naj vam rečem o posnetkih: Če zamižim, skoraj ne ločim vaših od mojih. Dobro ste me sneli...saz rešpektom.

dk

Cenik oglaševanja za leto 2017

1/1 stran (270 x 350 mm)	400 evr
1/2 strani (270 x 175 mm)	200 evr
1/4 strani (130 x 175 mm)	100 evr
1/8 strani (130 x 88 mm)	50 evr
1/16 strani (63 x 88 mm)	25 evr
DDV je vključen v ceno.	

Solkanski časopis si lahko ogledate tudi na spletni strani www-solkani.si. Obiščite nas tudi na spletu in uživajte v barvnih fotografijah naših sodelavcev.

Sukenščina še živi

Sliko naslovnice je prispeval Vasja Podbršček

Najlepši jezik je jezik, ki ga je govorila moja mama, in to je – sukenščina.

S temi besedami je profesorica slovenskega jezika in neutrudna zapisovalka sukenščine Katarina Vuga na zadnji avgustovski večer na dvorišču Doma KS Solkan zaključila predstavitev svojega najnovejšega dela, zbornika, ki ga je pomenljivo nasloвила *Sukenščina še živi*.

Avtorica predstavlja svoj novi zbornik *Sukenščina še živi*, foto Marjan Polanc

Prisluhnili so ji številni *Sukenci an Sukenka*, pa tudi drugi ljubitelji narečne besede.

Sukenščina še živi. Živi med redkimi domačinami, še kako pa živi v njenih preštevilnih zapisih, prvotno zbranih v zborniku *Soukan an Sukenci u sukenščini* iz leta 2012. V prvem najdemo predvsem zgodbe o kraju in njegovih ljudeh, drugi pa je v glavnem zasnovan slovarko. Posvetila ga je 150-letnici solkanske čitalnice in 50-letnici Krajevne skupnosti Solkan in ga izdala v samozaložbi.

Predstavila je nekaj najbolj značilnih izrazov iz solkanskega besednjaka, anekdote, solkanske besedne zveze, vse to najdete v zborniku.

Za pokušino si preberite nekaj solkanskih besednih zvez in tisto o *Pepi Kolčavi od Tonita Koltiča*.

je usé zastuójn – nič ne pomaga
Je use zastuójn, ma je trjəba use plačet.
ku če bet, ku sə toká – kot mora biti, kot je treba

Je bla na pupa *ku če bet*, an je dobila moža, *ku sə toká*.

macafizəlni na uólji cvrti – jed, ki ne obstaja
Je biu šaldu špurlju, *zatuə mu je mama rekla*, da mu bo nardila *macafizəlno na uólji cvrti*.

Kəkuə stojš? – Kako se počutiš
Narbujši stojim, kər sedim.

Čjə stojš? – Kje stanuješ?
Stojim u novi hiši u Sukəni.

stort odmén – se ne more odreči

Kər grə mimo oštarijə, *na muəre stort odmen*, da ga na žlukne ən glašč.

uśni pú - druga polovica
Ščədnarji sə dosəgli, da je pəršu pot Soukan tudi *uəni pu*, ki je biu prej pod Novu Goricu.

Pepa Kolčava

Pepa Kolčava je usaki dən šla hnogəm səs Sukəna u Štamouər po mljəko. Če je mogla jət po pašareli, ki je enkat vesjəla čeres Suəču. Ma prej ku je nesla mljəko predat, je ulila u kibulu əmpik uədə. Təkuə s'je lohkor əndən kupla u Gorici ən ljəp klabuk. Enkat, kər je šla čeres pašarelu, je močno ful'lo an vjətər ji je otpihnu klabuk u Suəču. Pepa sə je tolažla: »Uədə ga je dala, uədə ga je uzəla.«

Katarini se je ob mikrofону pridružila tudi gospa Zofka Nanut, dolgoletna ljubiteljska igralka iz tudi zapisovalka humornih monologov; enega od teh, *Na žlahtna duša*, ga je tokrat namesto nje prebrala v sukenščini Katarina. S čisto svežimi izvodi zbornikov se je na koncu avtorica zahvalila vsem, ki so ji pri njenem delu pomagali – Jerneju Zavrtaniku, Alešu Komavcu, gospe Radici - ženi pokojnega Bruna Zavrtanika, in Ani Zavrtanik Ugrin.

Ob tej priložnosti sem zbrane pozdravila v imenu Mestne občine Nova Gorica, na nek način pa tudi kot občasna Katarinina sodelavka in poznavalka oziroma ljubiteljica našega narečnega govora. Povedala sem zanimivo prigodo, ki se je zgodila istega dne prav v povezavi

s sukenščino. Namreč, na Radiu Slovenija so iskali nekoga, ki bi znal prebrati tri pesmice v solkanskem narečju in odkrili so mene. Pesmice so bile tako hudomušne, da se mi jih je zdelo vredno prebrati. In res so občinstvo nasmejale.

!Serdžente je maršjəru po Rašteli, sə reklə pupə, da je grenadjər, za zəta pər Jugavih b'ga uzəli, ma v hiši ratu velik je špetjər.

Təmlada cjəlu dugu nuəč sə juəče, ki mama na pustijə jə od hišə, u Redžemilju ona dənəs jət če, an serdžentoti takuə napiše:

Mama praujə da si na mona, ki səmo navadən si serdžente, tisto praujə tudi moja nona: pridi nazaj tiskat, kər boš tenente.

An še tuə praujə uoča mene: da ostal boš zmjəram trdə bučə, da bo məhka, si na glavu deni črn cof, lih tak'ga kukər Duče.

Sukenščina zanima in privabi marsikoga, ne le Sukence. To je bilo občutiti tudi, ko smo jo avgusta predstavljali v Nove Gorici, na Poletni sceni v okviru ponedeljkovih večerov Govorice, saj je bilo občinstvo zares številčno. Katarina Vuga je predstavila strokovni del – umestitev narečja, način zapisovanja, s tatom, Jernejem Zavrtanikom (Cesarjem) pa sva poskrbela za živo sukenško besedo z branjem zapisov in pripovedovanjem anekdot.

Med drugim smo ta večer ugotovili, da se naše narečje žal počasi izgublja, zato so zapisi Katarine Vuga toliko bolj dragoceni. A izginjanje ni njegova največja grožnja, saj gre za normalen proces, glede na to, da v Solkanu živi mnogo ljudi, ki so se priselili od drugod. Težava je karikiranje narečij in posiljevanje z narečnim izražanjem za vsako ceno, samo da izpade smešno. Tako pride pogosto tudi do nepotrebnega popačenja narečnih besed, kar je velika škoda.

Naj živi sukenščina, najlepši jezik na svetu, jezik naše mame.

Zbornik *Sukenščina še živi* lahko dobite na sedežu Krajevne skupnosti Solkan, prispevate po svoji presoji.

Ana Zavrtanik Ugrin

¹ Vir: Boris Golec, Solkanca pod Andi: Esej o zakoncih Petru Štruklju in Albini Abramič, Solkancema iz kraja San Carlos de Bariloche pod argentinskimi Andi. V Bariloche, kot pravijo tamkajšnji Slovenci svojemu kraju, zdaj mestu, ki šteje s predmestji več kot sto tisoč prebivalcev, sta Štrukljeva prišla kot predstavnik dveh primorskih izseljenskih valov. Peter, ki se je v Argentino preselil leta 1929, se je z Bariločami prvič srečal leta 1936, Albina pa mu je v novo domovino sledila dobri dve desetletji pozneje, leta 1951. Pesem je povedala Albina Štrukelj.

Solkani ima tudi mlado, obetavno podžupanjo Ano Zavrtanik Ugrin, ki je predstavila Katarino Vuga in pozdravila občinstvo.

Foto Marjan Polanc

Sukenščina odmeva

Katarina, lepo se ti zahvaljujem za lep in občuten prikaz o moji sestri Marici. Pripravila si nam lep večer s svojim nastopom ob izdaji novega zbornika. Slišal sem veliko pohval od ljudi, ki so se udeležili predstavitve, nekateri pa so obžalovali, da se niso udeležili.

Andrej

Vse čestitke za sinočno predstavitev. Bilo je lepo število prisotnih, kar kaže, da ste Solkanci ponosni na svoje prednike; kar je tudi prav in vredno vse pohvale. Korajžno še naprej.

Mitja

Bil sem na obeh večerih - predstavitvi sukenščine na Poletni sceni in novega zbornika v Solkanu. Oba večera sta bila zelo prijetna in zabavna. Lepo je opazovati, kako se nekdo trudi za ohranjanje izginjajoče sukenščine. Tvoje delo bo ostalo neizbrisljivo. Čestitke in vztrajno naprej.

Svit

Sukenščina, jezik uəbəlča, na Poletni sceni

Bilo je v vseh pogledih odlično. POPOLNO. Hvala, ker ste mi omogočili vseh vrst zadovoljstvo, mamici slovensščini pa s svojim poznavanjem in predstavitvijo *sukensčine* izkazali primerno spoštovanje. Tudi poslušalci zaslužimo pohvalo.

Manja

kv, iz elektronske pošte

Kajakaški center Solkan ob koncu sezone 2017

Letošnja sezona se za kajakaše približuje koncu. Medtem ko so za mlajše selekcije najpomembnejša tekmovanja že minila, čaka člansko reprezentanco na divjih vodah še nastop, na katerem se pripravljajo vse leto. Svetovno prvenstvo bo letos med 23. septembrom in 1. oktobrom gostilo mesto Pau v francoskih Pirenejih. Kajak klub Soške elektrarne bo zastopalo kar sedem reprezentantov. Med dekleti **Urša Kragelj** v kajaku, **Nina Bizjak** in **Ajda Kozorog** v kanuju, pa še **Viktoria Wollfghardt**. Pri fantih pa lahko resno računamo na odlične nastope **Nejca Žni-**

Viktoria Wollfghardt, članica KKSE, njen oče Vili Vidič iz Solkana je bil tudi kajakaš. Arhiv KKSE

darčiča v spustu in **Luke Božiča** v kanuju. Čeprav manjka še sklepní del, lahko spet rečemo, da je bila že doslej sezona odlična. Za Nejca smo že navajeni, da se z vsakega tekmovanja vrača z medaljami in tudi letos v svetovnem pokalu ni imel resne konkurence. Tudi progá v mestu Pau mu ustreza in upravičeno lahko pričakujemo, da se bo že tako velika zbirka medalj z največjih tekmovanj še povečala. V slalomu sta Urša in Luka sezono svetovnih pokalov končala na skupnem četrtem mestu. Verjamemo, da najboljše hranita za konec.

Tine Kancler v elementu

Mladinci so večja tekmovanja zaključili že v avgustu. **Tine Kancler** je novi evropski mladinski prvak in vstopa zelo motiviran v člansko konkurenco. **Nina Bizjak** in **Alja Kozorog** sta z Leo Novak postali ekipni evropski prvakinji. Zelo obetavni pa so tudi nastopi **Mie Medved** v mirnih vodah in **Nejca Polenčiča** pri kanuistih na svetovnem prvenstvu zaključila na petem mestu.

Še najbolj pa se lahko veselimo večjega števila mladih, ki se vključujejo v redno vadbo ka-

Tine Kancler v sredini, novi evropski mladinski prvak, arhiv KKSE

jaka. Čeprav se pri razvoju otrok ne gleda samo na rezultat, je po domačem državnem prvenstvu situacijo najbolj nazorno opisal novinar Primorskih novic. Naslov članka je bil: Prevlada kajak kluba Soške elektrarne. Medalj je bilo toliko, da bi za navedbo vseh potrebovali še vsaj pol strani.

Kajak center

Po organizaciji Evropskega prvenstva za mladince in mlajše člane v lanskem letu smo imeli letos normalno sezono. To pa ne pomeni, da je bilo tekmovanje in prireditve malo. Že prvi vikend v marcu smo začeli z otroškim Zaprekatlonom. Konec marca smo tradicionalno gostili ICF World ranking Solkan, kjer je nastopilo skoraj tristo tekmovalcev iz dvajsetih držav. V juniju in juliju je potekal ECA Junior Cup in mednarodni tabor, na katerem se je v enotedenskem dogajanju zbralo skoraj štiristo mlajših kajakašev in kanuistov iz sedemnajstih držav. Avgust smo začeli s SUP SLO pokalom, končali pa z državnim prvenstvom za mlajše kategorije. Kljub vremensko odličnemu poletju so nam slabo vreme in zato nadpovprečno visoke vode krepko zamešale september, v katerem smo imeli predvidene dogodke in tekmovanja vsak vikend. Pod streho smo spravili zaključek EKO dnevov in 32. Soško regato, žal pa smo morali odpovedati EURO RAFTING CUP in finale SLO pokala v SUP-u.

V oktobru bomo ustrezno proslavili praznik DAN REKE SOČE in izpeljali klubski dan. Potem pa nas čaka še prireditvena novost letošnje sezone. V sodelovanju z Javnim zavodom za šport Nova Gorica bomo 12. novembra organizirali gorsko tekaško tekmovanje in prireditev TEK TREH VRHOV. Ta bo zaradi zgodovinske note in prepletanja prostora z več funkcijami potekal po stezah Škabrijela, Svete Gore in Sabo-

tina. Gorsko tekaška prireditve bo udeležence popeljala po dobrih sedemindvajset kilometrov dolgi razgibani trasi, na kateri bodo plezali skozi kaverne in tekli kar čez Sočo. Ker pa tek s skoraj 1700 metri višinske razlike ni za vsakogar, se bo poskrbelo tudi za bolj počasne. Ti bodo lahko ravno tako uživali v kulinariki in ob kozarcu mladega vina. Več informacij si lahko preberete na spletni strani www.trail3v.eu, kjer se lahko tudi prijavite. Namen organizacije dogodka je predvsem velik športno turističen potencial, ki ga tovrstne prireditve lahko promovirajo in direktno tržijo.

Tudi v rekreacijsko turističnem smislu se je obisk Centra v tem letu presenetljivo povečal. Tradicionalnim italijanskim gostom se je pridružilo veliko Nizozemcev in Belgijcev. Zelo pogosti so bili tudi Poljaki. Kot partnerji v projektu Europe Direct smo poleg skoraj sto domačih reševalcev iz divje vode izobraževali tudi Bošnjake, Makedonce, Bolgare, Romune in Albance. Ti so morda nekatere domače obiskovalce Starega jezú kdaj tudi motili, vendar nam je v veselje, da jih večina tovrstno dogajanje odo-

brava in spremlja z zanimanjem. Vsakoletno sezonsko povečanje števila obiskovalcev z različnimi interesi pa je lahko tudi problematično, zato že iščemo rešitev za regulacijo parkirnih prostorov in ozelenitev zgornjega dela Centra.

2018 in naprej

Prihodnje leto v klubu in Centru ne načrtujemo večjih programskih sprememb. Tradicionalne prireditve so že v koledarju in sezono bomo začeli prvi teden v marcu, zaključili pa sredi novembra. Pri mednarodni kajakaški zvezi smo skupaj s Kajakaško zvezo Slovenije pridobili organizacijo Evropskega prvenstva na divjih vodah v spustu v letu 2019. Tega bomo organizirali v zgornjem Posočju. V letu 2020 pa bomo v Kajakaškem centru po osmih letih ponovno gostili dvojno Evropsko prvenstvo, na katerem pričakujemo več kot sedemsto tekmovalcev iz šestindvajsetih držav. Učinek organizacije tovrstnega dogodka se bo poznal že v naslednji sezoni s povečanim obiskom tujih reprezentanc in klubov na pripravljajlnih kampih in treningih.

Andrej Humar

Tekmovanje v SUP-u - stoječem veslanju, arhiv KKSE

Izbrana vrsta mladih kajakašev na moštveni tekmi v Solkanu, med njimi Solkanci Nejc Polenčič, Tine Kancler in Aljaž Jug, foto Dušan Podgornik

Vabljeni na tek treh vrhov

Kajakaški center Solkan v sodelovanju z Javnim zavodom za šport Nova Gorica bo 12. novembra organiziral gorsko tekaško tekmovanje in prireditev TEK TREH VRHOV. Ta bo zaradi zgodovinske note in prepletanja prostora z več funkcijami potekal po stezah Škabrijela, Svete Gore in Sabotina.

Dogodki

Slovenski komorni pevski zbor France Prešeren iz Skopja navdušil Solkance

Zadnji junijski petek je v avli Osnovne šole Solkan gostoval Slovenski komorni pevski zbor France Prešeren iz Skopja. Prireditev bi morala biti v parku vile Bartolomej v Solkanu, vendar je dež preprečil organizatorju izvedbo na prostem.

Makedonski Slovenci in makedonski pevci so navdušili zbrano občinstvo. Stoječe ovacije med izvajanjem posameznih pesmi in ob koncu so bile zaslužno priznanje izvajalcem, ki so dveurni program odpeli zares vrhunsko.

Zbor France Prešeren praznuje letos 20. obletnico. Deluje v okviru Slovenskega združenja France Prešeren v Skopju, ki že več kot 22 let neguje slovenski jezik, ohranja slovensko identiteto in širi slovensko kulturo v Makedoniji in izven nje.

Zbor šteje 30 pevcev, Slovencev in Makedoncev, ki pod umetniškim vodstvom maestra Tomislava Šopova že dvajset let uspešno neguje slovenske in makedonske ljudske pesmi v ume-

tniški obdelavi priznanih slovenskih in makedonskih skladateljev, posega pa tudi po skladbah iz zakladnice svetovne zborovske in operne glasbe.

Njihov vodja Tomislav Šopov je mednarodno priznan operni in zborovski dirigent. Študiral in diplomiral je v Ljubljani, kjer je nekaj let tudi služboval. Magistriral je na akademiji v

Rimu. Dirigiral je več kot tisoč opernih in baletnih predstav, simfoničnih in opernih gala predstav doma in v tujini. Lani je praznoval 50 let umetniškega delovanja.

Prireditev je organiziralo Turistično društvo Solkan v sodelovanju s Turističnim društvom Nova Gorica, Mestno občino Nova Gorica in Krajevno skupnostjo Solkan ter neumorno

Vesno Bašin. Sodelovala sta tudi Goriški muzej in Osnovna šola Solkan.

Posebno zahvalo si zaslužita glavna pokrovitelja GOPACK Solkan in HIT Nova Gorica.

Žal je vrhunsko prireditev spremljalo premalo gledalcev. Mislim, da so si prijatelji iz Makedonije zaslužili večji obisk.

Jožef Leban

Jožefu Lebanu gre zahvala, da smo v Solkanu gostili Slovenski komorni pevski zbor France Prešeren iz Skopja. Foto Vasja Podbršček

Pesem pod lipo 2017

Kulturno društvo Slavec Solkan je ob letošnjem dnevu državnosti priredilo slavnostno prireditev Pesem pod lipo. Bil je to prijeten glasbeno-pevski obarvan večer, ki se je na predvečer praznika odvijal na Trgu Marka Plenčiča pod bogato cvetočo lipo pred solkansko cerkvijo.

Osrednji del prireditve je z izbrano besedo povezovala Vesna Bašin. Uvodoma je zazvenela slovenska himna Zdravljica. Najprej je nastopil

Nadvse prisrčen je bil nastop solkanskih mažoretk pod vodstvom mentorice Suzane Mokerel, ki so zaplesale pred vzhodom v cerkev. V program smo vključili kvalitetne moške Oktete, in sicer Oktet Rožmarin Temnica pod taktirko Katje Bajec, Oktet Sotočje Črniče, umetniški vodja Jani Klančič, Oktet Simon Gregorčič Kobarič, umetniški vodja Matej Kavčič in Gorenjski oktet pod taktirko Petre Jerič. Nastop vseh oktetov je bil edinstven. Z vrhunskim petjem in

Združeni okteti, foto David Srebrnič

MePZ Slavec pod vodstvom zborovodje Mirana Rustje, ki je v program vključil tudi pesem brigadirjev Nove Gorice, v spomin na mladino, ki je prišla gradit Novo Gorico iz različnih krajev takratne Jugoslavije. Prisotne sta prisrčno pozdravila predsednica Krajevne skupnosti Solkan Darinka Kozinc in svetnica Mestne občine Nova Gorica Andrejka Markočič Štrukelj. Slavnostno besedo je imela Marija Mercina, ki je poudarila, da slovesnost ob praznovanju dneva državnosti pomeni odgovor zase in za prihajajoče generacije, kajti pomembno se je zavedati, da smo Slovenci ponosni na svoj jezik, kulturo in svojo državo.

izborom pesmi so navdušili poslušalce, ki so nastopajoče nagradili z bučnim aplavzom. Ob zaključku prireditve so združeni okteti zapeli narodno Lipa zelenela je. Za vse nastopajoče in vabljen se je nadaljevalo prijetno druženje s petjem na dvorišču Krajevne skupnosti Solkan. Pesem pod lipo, ki jo ob dnevu državnosti izvajamo že 18 let, so poslušalci sprejeli za svojo. Prisrčna hvala nastopajočim in vsem, ki so nam finančno ali kako drugače pomagali pri izvedbi prireditve. Posebna zahvala gre tudi Krajevni skupnosti Solkan za sodelovanje.

Olga Srebrnič

Poročilo KD Slavec Solkan

Zametki Kulturnega društva Slavec Solkan segajo v leto 1980, ko je takratno društvo računovodskih in finančnih delavcev Nova Gorica ustanovilo Mešani pevski zbor Društva finančnih delavcev Nova Gorica, ki je pod tem imenom delovalo do leta 1996. Do leta 2002 je zbor vodil Marjan Ciglič, nato dve leti Julica Faganel in leto dni Lavra Winkler. Leta 1996 se je zbor registriral kot društvo in se poimenoval v Kulturno društvo Slavec Solkan s sedežem v Krajevni skupnosti Solkan. Pridobili smo domovinsko pravico in kmalu ugotovili, da je v Solkanu zelo malo kulturnega dogajanja. Zato smo poleg pevskega zbora ustanovili še sekcije: Lutke 1000 in 1, gledališko skupino Face, literarno skupino in vokalno instrumentalno skupino Kitara za dušo. Predsednica in vsi člani Kulturnega društva Slavec so prostovoljci. Smo društvo, ki rado sprejme vsako povabilo in organizira prireditve, na katerih sodelujejo tudi drugi zbori. Ljubzen do petja povezuje 32 članov v **Mešani pevski zbor Slavec Solkan**, ki dvakrat tedensko vadi v prostorih Zveze KD Nova Gorica pod taktirko zborovodje Mirana Rustje. Zbor Slavec sestavlja starejša populacija, ki zna biti dovolj kreativna, da vzpostavi pristen odnos do petja in glasbene umetnosti, za kar je zaslužen predvsem zborovodja Miran Rustja, ki zbor vodi od leta 2007. Na repertoarju imamo skladbe našega zborovodje, pesmi iz raznih obdobij, umetne, ljudske in partizanske. Udeležujemo se različnih pevskih revij in pevskih nastopov doma in v tujini. Organiziramo različne dogodke za popestritev dogajanja v kraju in regiji. Zbor je v letu 2016 imel trinajst nastopov. Za svojo dušo in naše duše skrbijo članice sekcije vokalno instrumentalne skupine **Kitara za dušo**, ki jo vodi Janja Bužinel. Poleg šestih kitaristk pojeta še dve, včasih tri vokalistke. Nabor pesmi, ki jih izvajajo, je raznolik, od partizanskih, dalmatinskih, ljudskih in otroških. Vadijo v prostorih KS Solkan enkrat tedensko. Za nastop je veliko povpraševanja, ki ga z veseljem sprejemo. V letu 2016 je imela skupina Kitara za dušo 18 nastopov. Nastopili so ob rojstnih dnevih, odprtju razstav, sodelujejo na povabilo društev tudi v Ita-

liji in Avstriji. Vsak petek igrajo in prepevajo skupaj s člani Medgeneracijskega društva.

Dvanajstčlanska, najbolj delavna sekcija KD Slavec pa je zagotovo **gledališka skupina FACE**, ki jo je od leta 2012 do 2016 vodil Milan Vodopivec. Odigrali so: Eurofaks 3000 – 25-krat, Čakalnico 21-krat, Poštena pupa ali Na pupa, ku so toka – 24-krat. Ob komedijah za odrasle igrajo tudi predstave za otroke. Odigrali so v šolah, vrtcih, bližnji in daljni okolici in v Italiji. Otroške igre: Zajček 12-krat, Palček 32-krat, Do tiste stezice 8-krat, lutkovno predstavo Miška se kopa 9-krat. V letu 2017 pa smo odigrali lutkovno predstavo Peter Klepec.

Ob 70-letnici Nove Gorice smo letos trikrat odigrali komedijo **Obrazi** in dogodivščine 70-letne mladenke Nove Gorice v režiji Samante Kobal. Presenečeni smo nad velikim številom povpraševanja za nastop naših gledaliških in otroških predstav skupine FACE in nad velikim odzivom publike. Skupino za **literarno ustvarjanje** je 13 let vodila Polona Abram. Prve članice so se zbrale pod okriljem Univerze za tretje življenjsko obdobje. Berejo, pišejo, pogovarjajo se o knjigah in lastnih zapisih. Je skupina 20 članov, v letu 2014 so se pridružile kot sekcija KD Slavec. Izdali so že devet zbornikov. V letu 2016 je nastal *Navaden dan, navadna noč*, ki so ga predstavile na ZKD v Novi Gorici; v Mostovni v Solkanu pa so sodelovale v Tednu ljubiteljske kulture. Njihov zadnji zbornik je *Znova in znova 2017*; po trinajstih letih jih mentorica Polona Abram zapušča. Sekcija **Mešani pevski zbor Motiv** je bila ustanovljena v okviru KD Slavec leta 2015; sestavljajo jo izkušeni izbrani strokovni pevci srednje generacije. V letošnjem letu so se odzvali na povabilo slovenskih izseljencev in zbor bo odpotoval 20. oktobra v Kanado. Nastopili bodo s koncerti v številnih cerkvah in dvoranah ter s svojim petjem razveselili slovenske izseljence z domoljubnimi pesmimi.

MePZ Slavec in gledališka skupina FACE vabita vse, ki imajo veselje do petja in igranja, da se nam pridružijo. Oglasite se na telefon 041-835-580.

Olga Srebrnič

Peloz d.o.o.
Predelava mesa in proizvodnja
mesnih izdelkov
www.peloz.si

VABLJENI V NAŠE MESNICE

Mesnica delikatesa Miren Miren 10, 5291 Miren, T: 05/3054 401, 041/366 543
 Mesnica delikatesa Vrtojba MMP Vrtojba, 5290 Šempeter, T: 05/3035 311, 041/752 090
 Mesnica delikatesa Šempeter Vrtojbenska 8, 5290 Šempeter, T: 05/3031 176, 041/366 541
 Mesnica delikatesa Šempeter II. Znidarčičeva 1, 5290 Šempeter, T: 05/9941 194, 041/740 127
 Mesnica delikatesa Nova Gorica Ul. Gradnikov b. 53, 5000 Nova Gorica, T: 05/3028 858, 041/366 540

VSE ZA PIKNIKE

KREATIVNA AGENCIJA

Grafično oblikovanje in fotografske storitve,
Valentina Krašna s.p.

www.oblikujemo-ideje.si

Velika pot 24
5250 Solkan
+386 40 352 482
valentina@oblikujemo-ideje.si

Življenju hiteti v objem Dvodnevni izlet po avstrijski Koroški

Poletje, čas dopustov, potovanj in novih doživetij se počasi poslavlja. Vročina je popustila, v senci pod latnikom diši po trgtavi in pogovarjamo se o vsem mogočem: o naravnih lepotah in krajih, ki smo jih letos prvič ali ponovno obiskali, pa o tistih, ki so blizu nas, a smo jih doslej prezrli, o zadovoljstvu in veselju, ko smo vsi za dihani prispeli na Škabrijel ali na Sveto Goro, ali pa smo poletje preživljali le v svojem ljubem domu in izpred njega zrl v to poletno rast, v zelenje in cvetenje okoli nas. Vsakdo je po svoje hitel življenju v objem.

Med moja letošnja poletna doživetja sodi tudi dvodnevni izlet po Koroški. Solkanski zbor Slavec sodeluje s kulturnim društvom v Pliberku in je v preteklosti že nastopil v njihovi kulturni dvorani, letos je v Pliberk povabil tudi ŽePZ Sanje iz Nove Gorice. Kulturno društvo Slavec iz Solkana je izredno delovno in prepoznavno v goriškem okolju. Skoraj ne mine teden, da ne bi na internetu ali na plakatnih mestih zasledili njihovo vabilo na takšno ali drugačno kulturno dogajanje. Poleg mešanega zbora, delujočega več kot tri desetletja, je v zadnjem desetletju vzcvetela dramska dejavnost, ki s poklicnim režiserskim vodenjem doživlja pravo renesanso. Je organizator mnogih kulturnih dogodkov v svojem kraju in navezuje prijateljske stike zlasti z zamejstvom. Društvo zares promovira svoj Solkan! Vsakdo, ki želi sodelovati in bogatiti sebe in svoje bivalno okolje, je v društvu zaželen.

Pred leti je zbor že gostoval v Pliberku, 21. maja letos se je ponovno vrnil na njihov oder. Tokrat je povabil tudi ženski pevski zbor Sanje iz Nove Gorice, ki je vabilo z veseljem sprejel. Na sončno majsko soboto smo z avtobusom odpotovali čez Ljubelj. V Celovcu nas je pričakal vodič g. Jozef Hudl. Najprej nas je popeljal na ogled Celovca, predstavil slovensko gimnazijo, slovenske kulturne ustanove in nam predstavil današnji utrip mesta. Nastanili smo se v kraju St. Kanzian v hotelu Ob jezeru (Amm See), povsod okrog zeleni travniki, tu in tam zlatorumena njiva pšenice, tako da imaš občutek vaške soseske. Turistični utrip kraju daje zeleno jezero, ki vabi na oddih v sončnih poletnih dneh. Zvečer smo imeli v kulturnem domu v Pliberku koncert. Nastopil je najprej naš ženski zbor Sanje, za nami mešani zbor Slavec in naš gostitelj moški zbor Pliberk. Pevci smo bili čustveno nagovorjeni in zapeli smo iz srca Slovincem tam gor na Koroškem. Drugi dan nas je vodič spet peljal v Pliberk, kjer smo si ogledali razstavo svetovno znanega avstrijskega likovnega umetnika Gottfrieda Helnweina. Razstavni prostor je bila kar glavna ulica, kjer je umetnik raz-

stavil svoje velike slike na pročelju stavb - upodobitve ranjenega in prestrašenega otroka - klic k miru! Nenavadna razstava močno nagovarja k razmišljanju, na kateri točki zlo premaga dobro in kako to v polnosti dojeti. Globasnica, slikovita vas, kjer je po zadnjem štetju 42% slovenske manjšine, je ena najbolj slovenskih vasi na Koroškem. Tam nas je pred gradom Elberstein, domačini mu rečejo Košnikov grad, pričakal njegov lastnik, koroški umetnik Johann Elbe, po domače Hanzi Elbe. Vse življenje ga je po opravljeni vsakodnevni zaposlitvi načrtoval, gradil in ga leta 1970 dokončal. Delal in opremljal ga je 45 let. Grad ima sedem stolpov, izrezljane portale, ročno izdelane stropce, tu so viteški oklepi, sulice... Opremljen je z ročno izdelanim pohištvo. Gospodar Hanzi živi z ženo v gradu, oba slikata in kiparita in gradu še vedno dodajata kaj novega. Je prava turistična atrakcija Globasnice in Koroške.

Skozi Velikovec in številne zelo urejene vasi, polne rož, smo se odpeljali do vojvodskega prestola sredi polja, na katerem je karantanski knez podeljeval fevde. Sestoji se iz dveh sedežev s skupnim hrbtnim naslonjalom: vojvodskega na vzhodu in palatinskega na zahodu. Tu je zibelka naše preteklosti. Nedaleč od tu je drugi koroški zgodovinski spomenik, mogočna triladijska stolnica Gospe Svete. Mogočna zunanost in umetniško bogata notranjost naredita na obiskovalca močan vtis. Vsakdo si je v tišini ogledoval neizmerno bogastvo oltarjev, poslikav, prelivanje sončne svetlobe skozi vitraje v vseh mavričnih barvah, se ozrl na strop srednje ladje, kjer je cikel fresk. Mojo pozornost je pritegnila stropna freska, ki prikazuje rodovnik Jezusa Kristusa od Abrahama do Jožefa. Gospa Sveta je najstarejša in najbolj značilna in obiskana koroška božja pot.

Poslovlili smo se od prijaznega vodiča, ki nam je med potjo opisoval sedanji utrip Koroške in slovenske manjšine, nam predstavil pisateljico Majo Haderlap in njen odmevni roman Angel pozabe, pisatelja Florijana Lipuša in hčerko Cvetko Lipuš, ki pišeta v slovenščini, pa Petra Handkeja in in njegov miselni svet. Poslušali smo, kar v resnici vsi vemo, to je nenehni boj za obstanek, jezik, nenehno srečevanje z ogroženostjo, ki ima v časovnem loku od plebiscita naprej višjo ali nižjo amplitudo, in je vedno tu, in je za naše ponovno ozaveščanje o koroški stvarnosti dragoceno.

Vračali smo se čez Jezerski vrh. Da, pesem združuje, zbližuje... Hodim, poslušam in zrem! Hvala, Slavci, za povabilo. Bilo je lepo!

Justina Doljak

Nastop ženskega zbora Sanje, foto Olga Srebrnič

Poročna čestitka Marijani in Gregorju

V času, ko ni časa ...sta si Marijana in Gregor vzela čas in se zavezala drug drugemu pred Bogom in ljudmi.

S temi čudovitimi besedami iz pridige gospoda Gašperja Rudolfa, ki je vodil cerkveno poroko Marijane Koren iz Solkana in Gregorja Kardinarja iz Nove Gorice v cerkvi sv. Štefana, čestitamo mladoporočencema, želimo jima, da bi si velikokrat vzela čas zase in za drugega, za mlado družinico, ki si jo ustvarjata, pa tudi za sorodnike in prijatelje, ki so jima ob tem dogodku stali ob strani. Sonce zjutraj in dež popoldne sta zaznamovala dan in mlada nevesta je jesensko vreme pospremila z italijanskim pregovorom: »Sposa bagnata, sposa fortunata.« Naj se pogovor izpolni, naj bo srečna in vesela kot ta dan še veliko dni v zakonski zvezi, sklenjeni na to septembrsko soboto v Solkanu.

Uredništvo

Mlada novoporočenca ob prihodu iz solkanske cerkve v soboto, 9. septembra, foto Simon Koren

Knjižnica tisoč jezikov v zamejstvu

Ni veliko časa, odkar se je na območju Solkana pojavil zavod Lastovice, ki nudi brezplačno pravno svetovanje pridnih prostovoljcev in zadovoljnih strank. Ni pa v javnosti povsem znano, da zavod izvaja tudi projekt Knjižnica tisoč jezikov.

Že ime projekta nam razkriva bistvo. Gre za zasebno zbirko knjig iz različnih jezikov. V zbirki najdemo knjige v ruskem, baskovskem, angleškem, nemškem, italijanskem... in seveda tudi v slovenskem jeziku. Nekatere knjige predstavljajo pravo bogastvo, kot je denimo knjiga za otroke v baskovskem jeziku. Zbiranje knjig je s krajšimi prekinitvami potekalo skoraj dve leti. Knjige so prihajale iz vseh koncev Evrope - od Lizbone do Moskve, logistika pa je bila pravi mali zalogaj. V večini primerov so bili pošiljatelji osebni znanci in prijatelji direktorja zavoda Alena Lebana, ki pravi, da se mu je zamisel za take vrste knjižnico porodila že med študijem v Franciji.

Ker je veliko knjig v slovenskem jeziku, so se prostovoljci zavoda odločili, da knjižnico postavijo v Gorici, kjer bo na razpolago otrokom slovenskih zamejcev in Italijanom, ki se učijo slovenščine. V sodelovanju s kulturnim dru-

štvom Forum zdaj urejajo prostore na Via Graziadio Ascoli 10 v Gorici, kjer potekajo tudi tečajji slovenščine. Predsednik kulturnega društva Andrea Picco čezmejno sodelovanje pozdravlja in pravi: »Vedno je obstajalo zavedanje, da v Novi Gorici in širši okolici ljudje znajo italijansko, medtem ko ne moremo enako trditi tudi za italijansko stran. Dodal bi, da so od nekdanjih knjige bile instrument zблиževanja in učenja, zato projekt pozdravljamo.«

Predvidevajo, da bo knjižnica začela delovati prvi ponedeljek v oktobru 2017. Prav tako vabijo vse zainteresirane, ki bi radi postali del tega dosežka na področju kulture, da poklonijo kakšno knjigo, ki je ne potrebujejo. To lahko storijo tako, da se oglasijo na naslovu Via Graziadio Ascoli 10 v Gorici vsak ponedeljek med 18. in 19. uro ali da knjige pustijo med delovnim časom v Krajevni knjižnici Solkan s pripisom za Lastovice.

Emily Šimnic

Urniki Krajevne knjižnice Solkan:
torek, sredo: 13.00 – 18.00
petek: 10.00 – 15.00

Uporabnica knjižnice

Roberto Coco s predsednikom kulturnega društva

Druženje mladih pred knjižnico

Knjižnica

Vse foto Roberto Coco

Dogodki

Nove knjige za otroke Darinke Kozinc

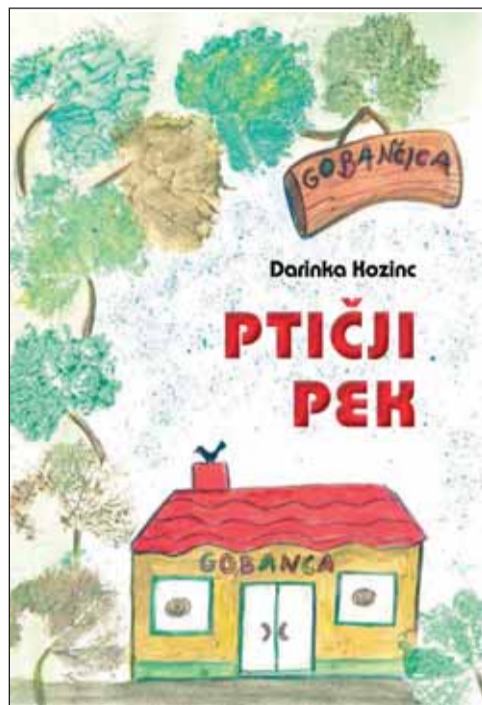
Ptičji pek in O zmaj, ki je pohrustal grde misli

V ciklu dogodkov Tedna ljubiteljske kulture 2017 je bila v sredo, 17. maja, v Točki v Novi Gorici predstavljena zadnja knjižna izdaja literarne ustvarjalke mag. Darinke Kozinc. Slikanica *Ptičji pek* je izšla pri založbi Jutro v sodelovanju in s podporo ZKD Nova Gorica in Goriškega literarnega kluba Govorica. Drobnja knjižica bo mladim bralcem gotovo prinesla veliko veselja pri branju in tudi nekaj tradicionalnega znanja peke potice. Slikanica *Ptičji pek* je namreč zgodba o peku Binetu, kosu Žvižgu in potici.

Za mlade bralce je hudomušno šaljiva, igriva, hkrati pa izjemno dragocena, saj je v njej prikazan postopek za pripravo tradicionalne slovenske orehove sladice – potice. Predstavitve in branje pravljice, ki je bilo namenjeno otrokom prvih razredov osnovne šole, je v Točki pospremila tudi vokalno instrumentalna skupina Sanje. Ob tej priložnosti je zadišalo tudi po slastni orehovi potici, za to je poskrbela simpatična prodajalka iz pekarnice Brumat, ki je mlade sladkosnede poučila o postopku priprave potice, vrstah potice in jih tudi pogostila s potico ter drugimi odličnimi pekovskimi izdelki, s katerimi solkanska pekarna že vrsto let razveseljuje svoje stranke.

Pri isti založbi Alba je izšla tudi knjigica o Zmaju, ki je pohrustal grde misli.

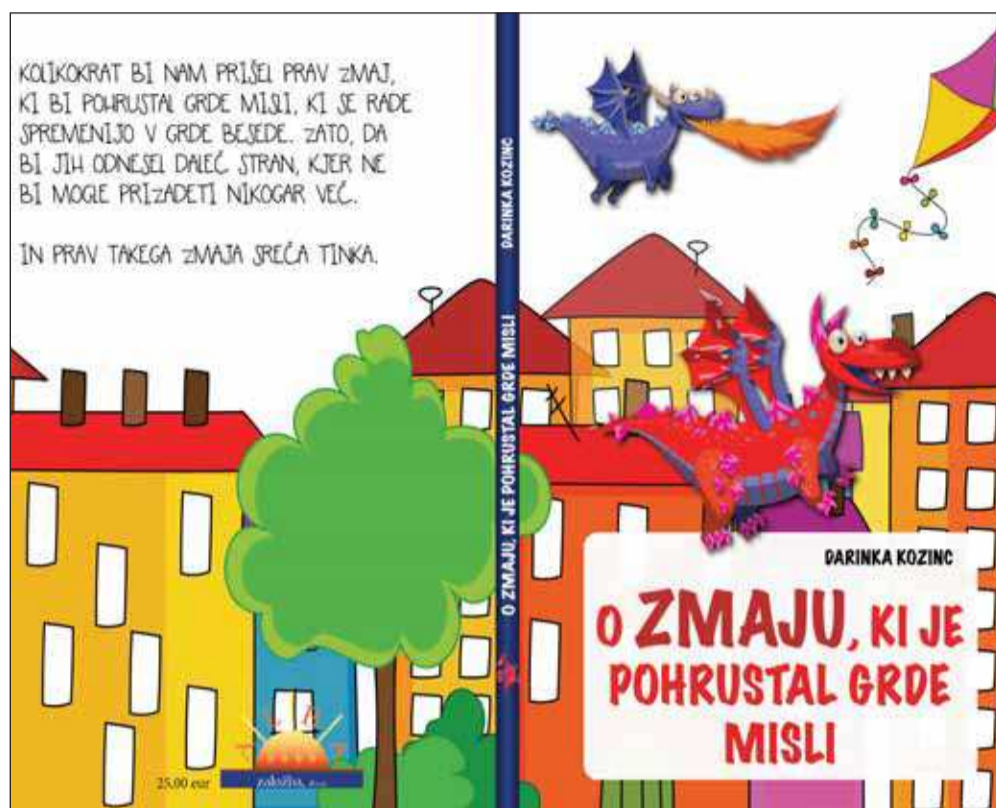
Megi Rožič

... O črnem kosu, ki se je naučil peči gobančo ...

Nasvet:

Tisti, ki ne morete obiskati ptičje pekarnice, si lahko enako potico spečete po receptih v knjigici.

Nasvet: Kolikokrat bi nam prišel prav zmaj, ki bi pohrustal grde misli...

Kratke novice iz življenja Krajevne skupnosti Solkan

Nastajanje poslikave na podpornem zidu viadukta pri pokopališču

Umetniška poslikava na podpornem zidu viadukta pri pokopališču je posvečena pomembnemu zgodovinskemu dogodku, tolminskemu puntu 27. marca 1713. Zaradi zaostalih davkov

je Bandeu zaprl nekaj kmetov v Gorici, ko so prišli po nakupih. Zbralo se je približno 500 Tolmincev, da bi šli v Gorico in osvobodili zaprte kmete. Na mestu, kjer je nekdaj stala cerkev Sv. Roka, porušena med 1. svetovno vojno, so potekala pogajanja med namestnikom deželnega glavarja Strassolda, ki je Tolmince sicer najprej hotel na lep način odvrniti od namere. Kmetje so zahtevali, naj jim najprej pokaže prijete rojake, nato pa se bodo pogajali. Takrat jih je namestnik napadel in ujel še petindvajset novih kmetov, ostale pa razgnal.

Naslednji dan so se kmetom pridružili še brambovci in tako je mušketirjem preostal samo še beg. Tolminci so se okrog poldneva zbrali na trgu, oboroženi z gorjačami, meči, sabljami, puškami, cepi in drugimi vrstami kmečkega orodja ter orožja.

Grad je ostal odrezan od sveta, zato plemiči niso mogli priti do orožarne na gradu. Ostala so jim le še pogajanja, ki jih je v imenu Strassolda vodil mestni sodnik Brunetti. Najprej so zahte-

vali izpustitev vseh jetnikov, ko pa so se jim pridružili še drugi kmetje, so svoje zahteve še zaostri. Zahtevali so popolno oprostitev vseh davkov.

Zasnovo poslikave je pripravil akademski kipar Gorazd Prinčič v sodelovanju z Vasjo Kavčičem. Svet KS Solkan je predlog obravnaval in potrdil z nekaterimi usmeritvami obema umetnikoma.

Uradno odprtje freske je predvideno konec septembra; povezano bo z namestitvijo zvona ob poslovnih dvorani pred solkanskim pokopališčem ter razstavo Spomeniki iz 1. svetovne vojne avtorja Vilija Prinčiča v muzejski hiši na Soški cesti.

Pri Solkancu Bogdanu Benku, veleposlaniku v Rimu

Ob obisku državnega arhiva v Rimu zaradi zbiranja podatkov o izseljencih v Egipt, ko je bila Primorska še pod Italijo, je delovna skupina etnolog Rok Bavčar iz Goriškega muzeja, sodelavka Katarina Kogoj, novinarka Vesna Humar in Darinka Kozinc obiskala še veleposlaništvo v Rimu. Veleposlanik in posebej soproga Slavica sta se razveselila protokolarnih daril Mestne občine Nova Gorica, knjižice z recepti, rožnega sirupa in knjige o Soukanu in Soukancih. Veleposlanik nj. eks. Bogdan Benko je bil rojen 31. decembra 1952 v Solkanu.

Veleposlanik z delovno skupino

Kamniti poudarki solkanskih zelenic

Iz kamnoloma Solkan smo v kraju namestili tri izbrane skale, ki s svojo naravno lepoto sporočajo tudi o dolgoletni, ne vedno simpatični zgodbi bližnjega kamnoloma. Na kamnolom po-

mislimo vedno v smislu negativnosti, razstrelitve, onesnaževanja s prahom, rane, ki se zajeda v hrib, zapuščenih stavb ob cesti, različnih idej, kako in kaj s tem prostorom, manj pa tudi s pozitivnega vidika.

Zahvaljujemo se vodstvu Salonita, zlasti pa vodji kamnoloma za prijazen sprejem in možnost, da sva si z arhitektom Vinkom Torkarjem ogledala kamnolom in izbrala skale.

Šepet cedre iz solkanskega parka

Akadska kiparka Ana Žerjal je iz podrtga debla cedre, ki je rastle v solkanskem parku, izdelala klop za atrij muzejske hiše na Soški cesti ob pokopališču. Monolitna klop je ornamentirana z valovi in barvo reke Soče. Mlada kiparka je ob neki priložnosti izjavila: »Uporabna umetnost je za današnji čas bolj smiselna kot samo lepa umetnost.«

Darinka Kozinc, teksti in foto

Dogodki

Pohod na Škabrijel kar 24 ur

Prvo septembrsko nedeljo so se pohodniki ob 70-letnici Nove Gorice, 50-letnici KS Solkan, 100. obletnici konca prve svetovne vojne na naših tleh v okviru akcije Goričani v gibanju povzpeli na Škabrijel. Prihajali so predvsem iz Solkana, Nove Gorice, Prevala, Ravnice, Kromberka in Grgarja. Pohoda so se udeležili tudi pohodniki slovenskega planinskega društva iz

Gorice in predstavniki italijanske veteranske organizacije elitne enote, ki se je med prvo svetovno vojno borila tudi na pobočju Škabrijela.

V teh dneh mineva sto let od 11. soške fronte, ki je potekala na pobočju Škabrijela in je zahtevala ogromno žrtev na obeh straneh. Bojem na Škabrijelu je sledila 12 soška fronta in preboj pri Kobaridu; potem se je preselila na bregove reke Piave, kjer je dosegla svoj epilog.

V spomin na te dogodke je na vrh Škabrijela speljana tudi Pot miru, ki kandidira za vpis na seznam dediščine UNESCO-a.

Jordan Kodermac, tekst in foto

Državno prvenstvo v umetnostnem kotalkanju 2017

Kotalkarskemu klubu Perla Solkan je bila letos prvič zaupana organizacija državnega prvenstva v umetnostnem kotalkanju za leto 2017, ki je potekalo od petka, 30. junija, do nedelje, 2. julija na pokritem kotalkališču v Solkanu.

Člani kluba so poskrbeli, da je državno prvenstvo predstavljalo pravi praznik kotalkanja v čudovitem okolju pokritega kotalkališča. Mogočna lesena konstrukcija nadstreška, zelene površine ob rdeči kotalkarski ploščadi, cvetoči oleandri, vitke ciprese in druga drevesa na območju stare karavle - čudovita kulisa, ki je z raznovrstnimi koreografijami tekmovalk in tekmovalcev pričarala pravo predstavo sodnikom, trenerjem in številnemu občinstvu.

Kljub slabim vremenskim obetom je tridnevno prireditev spremljalo sonce, ki se je le tu in tam skrilo za kakšen oblak, in kaplja dežja, kar pa je samo poskrbelo, da se ozračje ne bi preveč segrelo. Za dodatno osvežitev gledalcem je poskrbel Bar Karavla s postavitvijo popularnega »jurčka«.

Na državnem prvenstvu je nastopilo 81 tekmovalcev iz štirih slovenskih klubov. V petek je bil na vrsti žreb štartnih števil in uradni preskus plošče za sodelujoče tekmovalce. Soboto zjutraj smo pričeli umirjeno, kot se za jutro spodobi, s tekmovalcem v obveznih likih za skupine **cicibani** (8, 9 let) in **mlajši dečki in deklice** (10, 11 let), kjer sta zelo dobro znanje prikazali domači tekmovalki **Asja Leban** -10. mesto in **Polona Vižin** - 5. mesto, saj sta obe novinki v svojih kategorijah.

A za najmlajše se je tekmovalni dan komaj pričel. Po opravljenih uradnih treningih se je začel živahnejši del tekmovanja v prostih programih (elementi vpeti v koreografijo na izbrano glasbo).

Najprej so svoje znanje prikazali **začetniki in začetnice** do 7. leta. Tu so se izredno izkazali vsi trije primorski klubi, ki so zasedli prvih šest mest. Naši leto mlajši tekmovalki **Greta Petarin** in **Erin Leban** sta osvojili 4. in 5. mesto ter le za las zgrešili stopničke. S svojimi prvim nastopom je navdušila tudi **Eva Marsič**. V kategoriji cicibani je zmaga odšla v Renče pri dečkih in v Domžale pri dekletih. Koreografije so pri teh tekmovalcih in tekmovalkah kljub rosnim letom že zelo zahtevne. V obeh kategorijah so se »Perlice« **Asja Leban**, **Clarissa Petarin**, **Polona Vižin** in **Taja Trop** izkazale z izrednimi koreografijami. Clarissa si je z odličnim prostim programom prislužila vpoklic v reprezentanco Slovenije za pokal Interland.

Uradno odprtje Državnega prvenstva 2017 in razglasitev rezultatov prvega tekmovalnega dne sta potekali v soju večernega sonca. Pokale in medalje so podeljevali predsednica KZS Breda Marinšek, predsednica KS Solkan Darinka Kozinc in župan Mestne občine Nova Gorica ob pomoči predsednika Kotalkarskega kluba Perla Solkan Romana Anzeljca.

A časa za predah je bilo le za kakšno fotografijo, saj so pričele tekmovalke že starejše skupine. V kratkih programih, kjer tekmovalci prikažejo točno določene elemente, so se pomerile **starejše deklice** (12, 13 let), **kadetinje** (14, 15 let), **mlajše mladinke** (16, 17 let) in **mladinke** (18, 19 let).

Po zasluženem počitku so v nedeljo zjutraj dekleta nadaljevala s tekmovalcem v obveznih likih. V tej disciplini so tekmovalce tudi **članice** (20 let in več) - zmaga je šla v Domžale. V kategoriji starejših deklic je domače barve zastopala **Eva Koler**, ki je kljub poškodbi pokazala zelo dobro znanje.

Popoldanski del nedeljskega tekmovanja so začela dekleta v kategoriji D in E, kjer tekmujejo tekmovalke, ki so s kotalkanjem pričele nekoliko kasneje. Tu so se izredno izkazale tekmovalke našega kluba **Mia Poberaj (3.)**, **Lana Strgar (4.)**, **Kaja Keber (5.)**, **Emma Strgar (10.)** in **Rene Maraž (5. v starejši skupini)**. Prikazale niso le tehnično dobre programe, ampak so s svojimi nastopi in plesom navdušile občinstvo in trenerje.

Sledilo je še zadnje dejanje - prosti programi za starejše kategorije. V kategoriji starejših deklic je zmaga šla v Domžale, domačinka **Eva Koler** pa je zasedla tretje mesto. Od kadetinj do mladink so se z lovoriko državne prvinke okitila dekleta iz Renč.

Medalje in pokale za starejše kategorije je podeljevala najuspešnejša slovenska kotalkarica Lucija Mlinarič.

Po zaključku državnega prvenstva so članom kotalkarskega kluba Perla deževale pohvale z vseh strani. Tekmovalci se kar niso mogli posloviti od čudovitega okolja, ki so ga s trdnim delom pripravili člani Kotalkarskega kluba Perla Solkan in s tem pripomogli k ugledu in promociji Solkana in kotalkanja.

V juniju so tekmovalci Kotalkarskega kluba Perla Solkan odlično nastopali tudi na tekmovanjih Gioni v Trstu, Pokalu Pirueta v Domžalah in Peči pri Sovodnjah, kjer so se kar po pravilu vračali s pokali in priznanji.

Špela in Roman Anzeljca

Solkanske mažorete

Za Solkanske mažorete so se tekmovanja začela že januarja v Lenartu, ko sta se Lucija Manfreda in Sanda Bevčar predstavili v obveznih elementih s palico in telesnimi gibi, ki sestavljajo del ocene v prostem programu. Sledilo je tekmovanje v marcu v Cerknici, kjer je Ana Šuligoj tekmovala v kategoriji artistic twirl B junior in zasedla 21. mesto, Lucija Manfreda pa je v kategoriji freestyle B junior zasedla 8. mesto in se uvrstila v finale.

Glavni del je sledil 22. in 23. aprila v Kranju, ko je potekalo državno prvenstvo MTZS v twirling disciplini. Udeležile so se ga tudi naše članice in en član ter dosegli odlične rezultate. Začetnice so prvič tekmovalce v kategoriji basic strut in osvojile: Taja Kodermac, Urša Manfreda, Tijana Demirovič in Neli Špacapan bronasto palčko, ter Abram Chanel srebrno palčko. V kategoriji par nižji nivo kadet sta Meri Koglot in Lina Škrli osvojili 6. mesto, Zala Plesničar in Zana Škrli pa 7. mesto. Srednja skupina v sestavi Rok Marinič, Izabela Manfreda, Zala Mugerli, Meri Koglot, Zana Škrli, Lina Škrli, Tinkara Čopi se je v kategoriji mala skupina nižji nivo kadet uvrstila na 7. mesto.

Zelo uspešno so se odrezale tudi najstarejše članice in osvojile naslednje rezultate: Sanda Bevčar je v kategoriji solo višji nivo B senior osvojila odlično 1. mesto. V kategoriji solo dve palici višji nivo B je Lucija Podgornik zasedla 8. mesto, Sanda Bevčar pa 7. mesto in si s tem priborila uvrstitev na svetovni pokal. Lucija Manfreda je v kategoriji freestyle višji nivo B junior osvojila 8. mesto. V kategoriji artistic par višji nivo B senior sta Lucija Manfreda in Sanda Bevčar osvojili 5. mesto.

Že čez mesec dni pa je potekalo državno prvenstvo MTZS v disciplini mažorete. Naše

članice so tekmovalce v kategorijah solo, par, mala mažoretna skupina in pom pom skupina ter domov prinesle kar tri medalje. Med posameznicami solo senior je Sanda Bevčar osvojila 2. mesto, v kategoriji parov senior sta Sara in Sanda Bevčar osvojili 2. mesto, v kategoriji parov junior pa sta Lucija Manfreda in Lucija Podgornik osvojili 4. mesto. Tekmovalci sta tudi dve skupini. Mala skupina kadetinj v sestavi Izabela Manfreda, Zala Mugerli, Meri Koglot, Tana Lazar, Zala Plesničar, Tinkara Čopi je osvojila odlično 3. mesto. V kategoriji pom pom kadetinj pa so prvič nastopile Chanel Abram, Taja Kodermac, Tijana Demirovič, Urša Manfreda, Špacapan Neli in Mila Komel in osvojile 6. mesto.

Kmalu po uspešnih nastopih na državnem prvenstvu smo pripravili tudi zaključni nastop na kotalkališču v Solkanu, kjer so dekleta in fant pokazali vse koreografije, ki so se jih letos naučili. Vendar s tem tekmovalna sezona še zda-

leč ni bila zaključena. Že teden pozneje je v Novi Gorici potekal 4. Normin pokal. Udeležilo se ga je 6 deklet. V kategoriji artistic twirl višji nivo B je tekmovala Ana Šuligoj in osvojila 8. mesto. Zala Mugerli je tekmovala v freestyle nižji nivo kadet in osvojila 7. mesto. V kategoriji par nižji nivo kadet sta Lina Škrli in Meri Koglot osvojili 3. mesto, Zana Škrli in Zala Plesničar pa 4. mesto.

Od 9. do 13. avgusta je v Poreču potekal svetovni pokal v twirlingu. Udeležila se ga je Sanda Bevčar v kategoriji solo dve palici in dosegla 23. mesto.

Vsi že komaj čakamo na prihodnjo sezono, ki se bo začela oktobra, ter se zelo veselimo novih članic in članov.

Suzana Mokorel

Koncert sakralne glasbe v baziliki Kraljice Svetogorske

V nedeljo, 3. septembra, je Krajevna skupnost Solkan organizirala 23. koncert sakralne glasbe v baziliki na Sveti Gori, posvečen praznovanju jubilejne 50-letnice KS Solkan in krajevnega praznika. Letošnje leto je pomembno tudi za samostan Sveta Gora, ki je v juniju praznoval 300. obletnico kronanja podobe svetogorske Matere Božje.

V svet glasbene lepote so ljubitelji glasbe v prečudovitem okolju bazilike na Sveti Gori popeljali Gorenjski oktet pod umetniškim vodstvom Petre Jerič, sopranistka Melanija Markovič in organist Aleš Leben. Osnovno vodilo Gorenjskega okteta je prikazati in izvajati zahtevna glasbena dela domačih in tujih skladateljev. V svojem izboru posegajo tako po klasičnem repertoarju kot tudi novejših delih.

Kot sami pravijo, so nam s programom izbranih sakralnih pesmi pričarali kanček tistega, kar nas je poneslo nekam drugam, daleč od vsakodnevnih skrbi in obveznosti. Papež Frančišek je na letošnjem mednarodnem simpoziju o sakralni glasbi v Vatikanu dejal, da je naloga sakralne glasbe in liturgičnega petja ustvariti občutenje slave Boga, njegove lepote in njegove svetosti, ki nas ovija kakor svetel oblak.

Iskreno se zahvaljujemo frančiškankam iz samostana Sveta Gora, ki nas že mnoga leta prijazno gostijo na tem svetem kraju in z nami sodelujejo. Hvala tudi vsem donatorjem, ki so podprli ta koncert in druge letošnje prireditve ob našem krajevnem prazniku.

Tatjana Černe

Gorenjski oktet s solistko Melanijo Markovič, foto Pavšič Zavadlav

Solkanski podjetniki odprli novo mikropivovarno

Podjetništvo je v prejšnjih časih močno zaznamovalo Solkan, danes pa se spet pospešeno prebujajo. Ne samo med mladimi, ampak tudi med malo starejšimi. Solkanci Uroš Komeč, Aljoša Polenčič in Andrej Sluga so se podali v podjetniške vode. Fantje so dalj časa pripravljali strokovno in ekonomsko podlago za varjenje piva in postavitev nove, danes največje mikropivovarne v Sloveniji. Ta deluje v obnovljenih prostorih v industrijski coni nekdanjega Mebla, ki so ga prav tako postavljali solkanski mizarji.

Pivovarna je bila zapisana že v prvem urbanističnem načrtu Nove Gorice leta 1947, kot je v predavanju ob 70-letnici mesta povedal Tomaž Vuga. Zdaj torej pivovarna deluje, njihova blagovna znamka *Reservoir Dogs* pa je znana ne le v Sloveniji, pač pa tudi na evropskih trgih. Lastniki pivovarne so svojo ponudbo zastavili celovito in v okviru pivovarne postavili tudi trgovino s svojimi pivi in degustacijski prostor z vrtno, kje lahko poskusite in kupite njihova piva.

Uredništvo

Odprtje pivovarne, foto Dušan Podgornik

Obvestilo župnije Solkan

Goriški misijon

Od petka, 8. decembra, do tretje adventne nedelje, 17. decembra 2017, bo potekal goriški misijon za župnije Nova Gorica, Kapela, Kromberk, Solkan in Šempas.

Tako preprosto zapleteno

Gražarjeva galerija v Štanjelu je konec avgusta gostila razstavo slik Andreje Kocjan z naslovom **Tako preprosto zapleteno**. Avtorica je zaposlena kot likovna pedagoginja na OŠ Solkan. Andreja Kocjan nam je postavila na ogled osebno zgodbo, ki jo lahko razberemo skozi likovno pripoved. Avtobiografsko pripoved lahko razumemo tudi kot življenjsko pripoved vsake ženske, ki ji življenje ponuja številne izkušnje in izzive, ki jih doživlja skozi različna čustva. Andrejine slike odsevajo ta stanja in različne ženske vloge: podoba ženske iskalke, hčerke in mame in nenazadnje tudi ustvarjalke. Odkriva odnose, ki nas v življenju najbolj zaznamujejo in končno tudi ustvarjajo.

Miniaturi prizori, oblikovani v akrilni tehniki, so nas sorodno kot strip vodili skozi prostor in obenem skozi življenjsko zgodbo. Figure

na njih so nas nagovarjale preko barvne simbolike in skrbno oblikovane kompozicije. Zgovorni, včasih poetični naslovi so sledili zgodbi in nas opominjali na pomen življenjskih izkušenj. Te so nas učile in obenem krepile. Zgodba se je zaključila pri prizoru močne ženske, kar Andreja gotovo je. Svojo veliko zgodbo je obelodanila na malem formatu, v likovno izčiščenem jeziku. Tako preprosto nam je podala zapleteno zgodbo, ki jo piše življenje.

Delo Andreje Kocjan se zrcali v vsakem izmed nas, zastavlja nam vprašanja brez besed...

Vlasta Markočič

Naši sodelavki čestitamo za postavitev razstave likovnih del in ji želimo veliko ustvarjalnih uspehov.

Erika Grosar

Učiteljica Andreja Kocjan na odprtju razstave v Štanjelu, foto Vlasta Markočič

Boži v spomin

zblížali, saj sva bili kar sedemnajst let sodelavki. Rade sva potovale na različne konce sveta in se navduševale ob starih civilizacijah. V neobičajnih družbah se je Boža znala posebej razživeti. Včasih sva se zapeljali do morja, največkrat pa smo v družbi prijateljic preživele del prostega časa na Bovškem. Pozimi so nas vabila strma kaniška smučišča. Poleti smo rade prisluhnile bučanju slapov v lepih dolinah zgornje Soške doline. Na planinah so nas mikale gozdne jagode in borovnice; rade smo posedale ob bregovih de-roče Soče, hladit pa smo se šle raje v toplejšo Nadižo. Bila so to leta nepozabnih doživetij, polna in bogata. Kasneje sva ubrali vsaka svojo pot in srečevanja so postajala redkejša.

V zadnjem času sva se videvali prav na solkanskem pokopališču, kamor se je Boža skoraj vsak dan pripeljala s kolesom, saj ji je bilo bolj pri srcu kot avtomobil.

Čeprav je bilo slovo v ožjem družinskem krogu, se je na njeni zadnji zemeljski poti zbralo kar nekaj njenih prijateljev in znancev, ki so jo ob ubranem petju pospremili med svoje drage moškega kvarteta in zvenu trobente. Slovo je bilo tiho, intimno, dotaknilo se je srca. In po-božalo ga je tudi sonce, saj se je po večdnevem deževju prikazalo prav tisto sredo. Narava, ki je bila Boži tako blizu, ji je tokrat vrnila ljubezen.

Kiti

Z Božo na enem od številnih potovanj, iz arhiva K. Vuga

Prvošolci zasedli šolske klopi

Pozdrav ravnatelja prvošolcem in njihovim staršem, foto Karin Sirk

Prvošolci 1. b razreda s starši, foto Karin Sirk

V petek, 1. septembra, je v našo šolo zakorakalo 49 nadobudnih prvošolcev, ki so jih spremljali ponosni starši. Ko se je spraznilo šolsko igrišče in so lanski učenci skupaj z razredničarkami že napolnili učilnice, se je za prvošolce slavnostni sprejem šele začel. V šolski avli so jih veselo pozdravili drugošolci, ki so jim pripravili pristrčen program s petjem in igrico o žabi Marjani. Ravnatelj Marijan Kogoj jih je nagovoril ter jim zaželel uspešno šolanje, lepe misli pa je dodala še gospa Tatjana Krapše. Učiteljice so prvošolce odpeljale v matično učil-

nico, kjer so prvič sedli v šolske klopi. Novopečeni učenci so prejeli rumeno rutko in kapo, da bodo v prometu bolj vidni, in tako zaznamovali vstop v hram učenosti. Da je bil dan bolj prazničen, so jim učiteljice postregle s sladico in sokom. Polni vtisov so odšli domov in že razmišljali, kaj vse bodo zložili v šolsko torbo.

Vsem učencem, še posebej pa našim prvošolcem, želimo veliko znanja in uspehov v novem šolskem letu.

Učiteljici 1. razreda in EG

Šola v naravi

V ponedeljek, 4. septembra, smo petošolci prispeli v Ankarano v letno šolo v naravi. Vsaka skupina je dobila svojo hiško. Šli smo vanjo ter se pripravili za preskus plavanja. Zatem smo odšli na kosilo. Sledil je prosti čas. Nato smo imeli učno uro. Učne vsebine so bile iz naravoslovja in družbe. Potem smo se odpravili plavat. Plavali smo kravl in žabico. Zvečer smo imeli kulturno-zabavni program. Sledil je počitek.

Zjutraj ob 6. uri je učiteljica prišla zbuditi otroke, ki so želeli opazovati oseko, saj smo merili razliko plimovanja. Ob 7. uri je učiteljica zbudila še druge otroke. Po zajtrku, ko smo imeli učno uro, so vaditelji ocenjevali urejenost naših sob. Popoldne nas je na pomolu čakala ladjica, ki nas je popeljala do Pirana. Sledil je ogled mesta. Šli smo do Tartinijevega trga, kjer nam je učiteljica povedala zanimivosti o Tartiniju - priznanem violinistu, ki je ustanovil v Piranu prvo glasbeno šolo, v katero so hodili učenci iz vse Evrope. Razredničarka nam je po-

Božanje konjev, foto Jana Klavora

kazala hišo Benečanko, beneški simbol - krilatega leva, Tartinijevo rojstno hišo in druge pomembne zgradbe. Pot smo nadaljevali po ozkih, tlakovanih uličicah do cerkve sv. Jurija. Od tam smo si ogledali lepo ohranjen del piranskega obzidja in pogled na kar tri države. Zatem smo šli na sladoled. Ko smo ga pojedli, smo si šli kupit spominke in se ponovno vkrcali na ladjico. Zvečer smo igrali tombolo.

V sredo smo se med plavanjem izmenjevali v vožnji s kajaki. Vmes smo šli še malo plavat v morje. Zvečer smo imeli modno revijo norih frizur in oblek. Tekmovali smo po plavalnih skupinah. Pri tekmovalju za najbolj noro frizuro je zmagala skupina »športniki«, za najbolj noro obleko pa so zmagali »Sukenci«.

Predzadnji večer smo se zbrali v veliki dvorani, kjer se je odvijal zadnji kulturno-zabavni program. Imeli smo kviz znanja. Spet so zmagali »Sukenci«. Ko smo končali kviz, je sledila podelitev pohval in sladkih nagrad za najbolj urejene sobe in najbolj urejene mize pri obrokih. Učiteljice so se vadiateljcem zahvalile z morskimi spominke. In kar je bilo najlepše, spominki so čakali tudi nas učence. Zadnji večer se je zaključil s poslušanjem zadnjega poglavja pravljice Zapetnica prijateljstva solkanske avtorice Darinke Kozinc. Polni lepih vtisov smo zlezli v postelje.

Zadnji dan, ko so bili osvojeni bronasti, srebrni in dva zlata delfinčka, smo se na poti proti

domu ustavili v Kobilarni Lipica. Vodička nam je povedala veliko zanimivosti o lipicancih. Konje smo lahko božali.

Tako se je zaključila naša šola v naravi. Imeli smo se zelo lepo.

Anuša, Sara, Kaja in Anica, 5. a razred

Ekскурzija v Piran

Drugi dan šole v naravi smo odšli z ladjico v Piran, staro srednjeveško mesto. Obiskali smo Tartinijev trg. V preteklosti je bilo na tem mestu pristanišče za ribiške čolne. Na trgu smo si ogledali hišo Benečanko, krilatega leva na mestni hiši in druge stavbe. Nato smo se po ozkih ulicah povzpeli do cerkve sv. Jurija. Posebna je zato, ker sta zvonik in krstilnica ločena od cerkve. Na vrhu zvonika stoji sveti Jurij, zaščitnik mesta. V rokah drži ščit in sulico.

S prostora ob cerkvi je videti tri države: Hrvaško, Slovenijo in Italijo. Opazovali smo tudi obzidje, ki je nekoč varovalo mesto. Ko smo pojedli malico, smo si ogledali še najstarejši trg - Trg 1. maja, kjer stoji še danes zbiralnik za vodo ter kipa Postave in Pravice. Odšli smo pogledat še rt Madona.

Ko smo pojedli sladoled, smo se vrnili na ladjico.

Emy, Elena, Zala, Špela, Nina, 5. b razred

Skupinska fotografija petošolcev v Ankaranu, foto Jana Klavora

Energetska sanacija telovadnice OŠ Solkan

Še pred koncem šolskega leta se je pričela energetska sanacija telovadnice pri OŠ Solkan. Investicijo, vredno 430.000 evrov, vodi projektna pisarna Mestne občine Nova Gorica, izvajalec pa je VG5 iz Ljubljane. Telovadnica je stara 40 let. V tem času je bil zamenjan pod v veliki dvorani, strešna kritina in obnovljene so bile garderobe. Tokratna sanacija pa zajema toplotno izolacijo celotnega objekta, zamenjavo oken in fasadnih elementov ter vse strojne inštalacije za ogrevanje in prežračevanje. V mali telovadnici bo nov pod, v vseh treh vadbenih prostorih pa bo izboljšana akustika in razsvetljava. Dela bodo končana predvi-

doma do konca septembra. Še en prispevek k manjši energetski porabi na šoli: Poleti so se zamenjala vsa grelna telesa in ventili v dveh etažah stare šole.

Izvajalec lanskoletne preplastitve zunanjega športnega igrišča pa še vedno odpravlja ugotovljene pomanjkljivosti. Predvsem gre za neustrezno odvodnjavanje zaradi neravne površine igrišča. Zaradi prešibke kanalizacije na Šolski ulici pa bo potrebno najti tudi celovito rešitev, da meteorne vode ob večjih nalivih ne bodo ogrožale stanovanjskih hiš na tej ulici.

mk

Energetska sanacija telovadnice v Solkanu, foto Marijan Kogoj

Moj nono Jožef, nona Marjuta, pranona Magdalena Jug in pranono Bartolomej Gašperčič

Družina Gašperčič: Jožef, sin Ivan, Marjuta

Moj nono Jožef Gašperčič (1. september 1863, Solkan - 16. julij 1947, Solkan) je bil zaveden Primorec. Bil je član Slovenske ljudske stranke, ki si je tedaj na volitvah pridobila večino in je bila zaslužna za oblikovanje mreže zadrug in posojilnic. V stranki je bil član tudi njegov stric Anton Jug, mizarski mojster, oče Klementa Juga.¹ Nono je bil mizarski mojster in član Zadruga; v svoji delavnici je izučil sedemnajst *garzonov* – vajencev. Izdeloval je pohištvo, ki se je izvažalo tudi v tujino (Dalmacija, Egipt). Pred drugo svetovno vojno je bilo okoli leta 1914 v Solkanu šeststo mizarjev in štirideset mizarskih delavnic. Poklica se je izučil v Jugovi hiši v Žabjem kraju. Delal je skupaj z Antonom Jugom, očetom Klementa Juga - *pri Lenčavih*.

Nono Jožef je bil tudi predsednik nadzornega odbora mizarske zadruga, ki jo je vodil Rudolf Konjedic.²

Bil je delaven in skrben. Tudi potem, ko je zaradi poškodovane noge v vojni prenehal opravljati mizarski poklic, je hranil še veliko *tišljerskega* orodja: *bank*, *uobalča* in drugo orodje, ki ga je spominjalo na njegovo dejavnost. Še vedno pa mi je naredil kakšno pručko, mizico ali kaj podobnega. Naša klet je bila pravi mizarski muzej. V njej je bila zbirka starih pripomočkov za obdelavo lesa, kot so žage, obličji, dleta, tišljerski bank in drugi pripomočki. Poseben ponos nonotovih rokodelskih spretnosti je bila naša domača kuhinjska kredenca, ki jo je izdelal po zamisli moje none Marjute. Imela je številne predale in vrata z ornamentalnim steklom, za katerim so bile zložene skodelice iz češkega porcelana in najrazličnejši stekleni kozarci in steklenice.

Še hranim steklen krožnik, na katerem je nona Marjuta imela v trgovini razstavljen orehe. Zares ne vem, kako je lahko ta krožnik po toliko selitvah še ostal cel (med vojno iz Solkana v Dobravljje, po vojni iz Dobravlj nazaj v Solkan in leta 1959 iz Solkana v Koper, kjer sem se še enkrat selila v drugo stanovanje).

Nono je zelo skrbel za družino. V kleti so bile police za jabolka in krompir ter po en sodček rdečega in belega vina. Na zalogi je vedno imel lesnike, mandeljne in orehe za priboljšek. V kleti so viseli pršuti, slanina in salame. Imel je tudi skrbno obdelan vrt z raznovrstno zelenjavo, pa tudi sadja ni manjkalo. Med *lehami* na vrtu je imel podolžno razžagane deske, obrobene s pločevino, da je z bolno nogo laže hodil in kaj postoril. Nono se je pogosto spominjal prve svetovne vojne in lakote. Večkrat je povedal, da so Solkanci po vojni na Sabotinu pobirali staro železje in ga vgrajevali v porušene domove, saj je primanjkovalo materiala za obnovo. Na naš dom v Solkanu je bil ponosen, saj mi je ob bombnih napadih vselej rekel, da je klet *velbana* (obokana) z vgrajenimi železnimi prečniki in zato varna.

Nonotova žena Marjuta Grosar izhaja iz rodu Grosser. Mateju Grosserju in Mariji Podgornik iz Deskel se je rodil Mihael Grosser, ki se je 16. maja 1825 poročil z Agato Bizjak v Deskle 59. Njegov tretji otrok, sin Anton, je bil mlinarski delavec, ki je delal pri Lenassiju v Solkanu in se

leta 1884 ponesrečil. Anton Grossar (5. avgust 1832 – 31. julij 1884) je bil poročen s Terezijo Marinič (22. november 1844 – 3. november 1907), hčerko Luka Mariniča in Ursule, Solkan 18. Imela sta pet otrok, najstarejša je bila moja nona **Marija Grosar** (31. maj 1871 – 11. april 1933), ki se je poročila z Jožefom Gašperčičem, sinom Magdalene Jug, izhajajoče iz družine Tončeta in Klementa Juga iz Žabjega kraja. Marjuta in Jožef sta 1907. leta začela zidati v Solkanu hišo na tedanji Svetogorski cesti, zdaj Cesta IX. korpusa 55. Med prvo svetovno vojno je bila Marjuta s sinom Ivanom (21. marec 1913, Solkan – 6. september 1969, Rim) v begunstvu. Ko sta se vrnila v Solkan, sta zakonca poškodovano hišo obnovila in leta 1925 prizidala trgovinski del. Nona Marjuta je imela trgovino z živili in kolonialnim blagom. Trgovala je tudi na debelo z zaledjem in solidno zaslužila. Bila je izredno dobra ženska, rada je pomagala revnim. Solkanci so govorili: *Grosarca je mati ubogih*. Pogosto je blago dajala na up in je dolg zapisala v knjigo. Ker kupci večkrat niso mogli poravnati dolgove, so ji v trgovino prinašali, kar so pridelali doma: slanino, pršut, salamo, pri njej pa so jemali sladkor, olje, petrolej in podobno. Potem je Marjuta zadela kap, vendar je še delala, dokler je ni drugič zadela do smrti. Nono Marjuto je zelo prizadela aretacija 17-letnega sina Ivana, mojega očeta, ki je bil član protifašistične organizacije Črni bratje in zato izključen iz šole.

Svoje none Marjute nisem poznala, ker je umrla, preden sem se rodila. Spoznala sem jo bolj po pripovedovanju in po stvarih, ki jih je zapustila. V mojem domu v Solkanu je bilo videti, da so ga vodile skrbne roke. Nona je zapustila polne omare platnenih rjuh in posteljnine, na oknih vseh sob so visele ročno kvačkane zavese iz pravega škotskega sukanca, v sobah je bilo ročno izdelano svetlo češnjevo pohištvo z marmornimi vložki. V hiši je bila velika krušna peč, v kateri se je pekel kruh za stranke, ob velikonočnih in božičnih praznikih pa so se ves teden peklo potice in kolači, ki jih je hišna pomočnica Marija Podgornik nesla v cerkev požegnat.

Nonota Jožefa se spominjam s pesmijo:

Pručka

*Ali veš, moj sin,
kolikokrat je moral moj nono
potegniti z obličem po lesu,
ko je oblikoval mojo pručico.
Vsakič, ko je potegnil oblič,
je segel globlje v moje srce.
Ali veš, koliko lepih besed
mi je izrekel
in koliko pravljic
mi je pripovedoval,
ko sem sedela na pručki.
Škoda, da sem pručico prerasta,
a še čutim nonotove ljubeče roke,
ki prodirajo z obličem vame
in me oblikujejo v delo,
ki ne pozna odvečnih besed.*

Nona je zapustila vzorno urejeno hišo in trgovino, ko je umrla. Vsa duhovna in materialna zapuščina, ki jo je nona Marjuta zapustila,

izpričuje, da sta imela z nonotom srečen zakon, zavezan delu in skrbi za družino.

Še pomisliti ne smem, da je 83-letni nono Jožef ostal sam, bolan in oslabelel, prepuščen na milost in nemilost starosti in žalosti, saj je vedel, da sina Ivota ne bo nikoli več videl. Veselje, ki ga je občutil ob sinovi vrnitvi iz Dachaua, je bil le utrinek sreče, ki se je razblinil in prevesil v razočaranje, ko je moj oče spomladi leta 1946 bil primoran zapustiti rojstni Solkan in nemočnega očeta. Oditu je moral neznano kam, da se je izognil najhujšemu. Človek lahko tudi po božjem čudežu ostane pri življenju zgolj zato, ker njegov usodni življenjski krog še ni sklenil neskončnega smisla upanja. Usojeno mu je bilo, da je še enkrat videl svojega očeta in svojo družino. Kakšna visoka cena za en sam trenutek sreče! Nov krog življenja pa še ni vključil vsega trpljenja, ki mu je bilo namenjeno z nalogo, da premaga smrtnost do svoje dopolnitve – srečanja, ki se je naposled zgodilo po trinajstih letih brezupnega čakanja.

Nono je pogrešal svojega brata **Blaž** (24. januar 1866, Solkan – 27. november 1937, Solkan), na katerega je bil zelo navezan. Blaž je

Blaž Gašperčič, Jožefov brat

Jožefa pogosto obiskoval. Bil je poročen z **Jožefo Bregant** (17. marec 1872 – 17. januar 1934). Pokopan je na Goriščeku s svojo materjo Magdaleno Jug in vnukom **Viljemom** (1913 – 1986).

Jernej Gašperčič - nono mojega očeta Ivana Gašperčiča, moj pranono **Jernej (Bartholomeo) Gašperčič** se je rodil 14. avgusta 1839 v Fam-ljah, Vremski Britof v župniji Vreme, in se 19. julija 1863 priženil v Solkan. Poročil se je z brhko **Magdaleno Jug**, roj. 2. maja 1830. Ni znano, ali sta šla pranona Magdalena in pranono Jernej na poročno potovanje, saj je bila pranona ob poroki že v visoki nosečnosti. V zakonu sta se jima rodila sinova, in sicer moj nono **Jožef** in **Blaž**. Preden se je Jožef poročil, mu je vremski župnik izdal »dovolilo« za poroko. V njem je pisalo, da je izučen in delaven mizar in bo lahko preživljal svojo družino.

Priimek **Gašperčič** najverjetneje izhaja iz imena Gašper, prenesenega v Gašper(š/č)ič, s pomenom sin Gašperja. Priimek je nastal na različnih krajih današnje Slovenije in si družine verjetno med seboj niso v sorodu.

Najstarejši zapis za priimek Gašperšič je **Jernej Gašperšič** ~ 1570 (Hawlina). Črki š in č sta se pri priimku pogosto spreminjali zaradi germanske izgovarjave *Gaspertschitsch/ Gasper-schitsch*.

Na Primorskem se pojavljajo bolj priimki Gašperčič. V rodoslovnih podatkih Petra Hawline je navedeno, da je bil Jernej Gašperšič iz Bukovice v bližini Volčje Drage. Iz zgodovinskih virov je razvidno, da je bilo to naselje od 11. do 15. stoletja pod oblastjo goriških grofov, ki so imeli na Goriškem pravice deželnega kneza v okviru Svetega rimskega cesarstva. Ko so goriški grofje leta 1500 izumrli, so jih kot deželni knezi nasledili Habsburžani. Zato se pogosto pojavljajo izvorni slovenski priimki pogermanjeni ali kako drugače potujčeni.

Tatjana Gašperčič Malec

¹ Viri: Gorica, št. 56, 13. julija 1912

² Ročni kažipot po Goriškem in Gradiščanskem, 1906

Obnovljena hiša družine Gašperčič na nekdanji Svetogorski cesti

Po Marjutini smrti 1933 je trgovino vodila Tatjanina mama Hermina Gašperšič. Med vojno je bila zaprta. Za nekaj časa so jo okupirali Nemci za skladišče hrane za vojsko. Med zdravljenjem Ivana Gašperšiča, dahauskega interniranca v vojaški bolnišnici S.O.U.O. no 5, Via Breveta 75 v Rimu in po smrti Jožefa Gašperšiča 1947 je s hišo v Solkanu gospodarila oblast. Vanjo so naselili vojni odsek in urad za delo, potem pa je Marjutino trgovino imela v najemu Slovenija port Ljubljana. Trgovske prostore v pritličju je od leta 1958 imelo v najemu Trgovsko podjetje Potrošnja za delikatesno trgovino; potem sta Primorje Gorica TOZD Goriška, Šempeter pri Gorici in Mestna občina Nova Gorica sklenili menjalno pogodbo. Od tedaj naprej pa je poslovne prostore uporabljalo Društvo slušno prizadetih in naglušnih vse do denacionalizacije 8. decembra 1999. Po vrnitvi prodajalne je lastnica Tatjana Malec prostore prenovila in oddajala različnim najemnikom. Tu je bil kozmetični salon, zdravilstvo, trgovina koles, od leta 2014 pa ima prodajalno v najemu Davorina Keber s.p., Les 33.

Vse fotografije so iz arhiva Tatjane Malec

Solkanski most – neznano o znanem

VIII. del: Pred 90 leti je bil obnovljen lok solkanskega mostu

Uvod

Pred 90 leti, natanko 8. avgusta 1927, je bila zaključena obnova solkanskega mostu, katerega glavni lok je bil porušen med 6. soško bitko v noči med 8. in 9. avgustom 1916. leta, takoj po padcu Gorice. Most so enajst let potem, ko je bil porušen glavni kamniti lok, obnovile italijanske železnice. In spet se je v nekoliko spremenjeni, vendar očesu komaj vidni spremembi oblike in dimenzije novega loka nad Sočo spet vzpenjal kamniti lepoteč z največjim kamnitim lokom med mostovi na svetu. O razlikah v obliki in dimenzijah avstrijskega loka in na novo zgrajenega italijanskega loka sem obširno pisal v 88. številki solkanskega glasila (25. marec 2016). Naj ponovim: Novozgrajeni italijanski kamniti lok je od svojega predhodnika 40 cm tanjši enakomerno po celi dolžini loka, nad glavnim lokom pa so na vsaki strani loka le po štiri odprtine z malimiarki, medtem ko je avstrijski lok imel na vsaki strani po pet odprtin. Volumen vgrajenih kamnitih kvadrov v glavni lok se je tako zmanjšal od prvotnih 1960 m³ v avstrijskem loku za 340 m³ kamnitih kvadrov. Predvsem je bila ta sprememba posledica novih tehničnih predpisov, ki so jih italijanske železnice predpisovale za železniške mostove.

Praktično lahko rečemo, da je novi lok ohranil svojo avtentičnost in verno podobo s svojim predhodnikom, vendar v tehničnem pogledu nekoliko posodobljeno in optimizirano. Ne morem si predstavljati, da bi bil novi lok obnovljen v betonu ali jeklu, za kar so seveda obstajali vsi tehnični razlogi. Beton je v tem času že kraljeval kot prevladujoč gradbeni material, ki je bil bistveno cenejši kot obdelani kamniti bloki, s katerimi so obnovili lok. Zato je bila taka odločitev italijanskih železnic vsega spoštovanja vredna, a ne lahka. Obstaja sicer tudi nekaj spekulacij in nepreverjenih govoric o tem, zakaj so lok obnovili v kamnu. Pa morda o tem kdaj drugič.

Na svetu obstaja kar nekaj znamenitih mostov, ki so bili porušeni bodisi zaradi naraslih voda rek, nad katerimi se pnejo, bodisi zaradi porušitev med vojnami. Vojna žrtev ni bil samo solkanski most. Med drugo svetovno vojno so nemške enote ob umiku v Firencih razstrelile vse mostove, razen znamenitega mostu Ponte vecchio. Porušili so tudi njemu bližnji in zgodovinsko pomemben most Santa Trinita (zgrajen leta 1569), ki zavzema pomembno mesto na razvojni lestvici mostov. Ponaša se v času nastanka z revolucionarno obliko loka, ki je bil v sredini skoraj povsem sploščen. Podobno je bilo z znamenitim mostom Scaligero v Veroni, zgrajenim med leti 1354 in 1356 in se je takrat ponašal z največjim kamnitim lokom na svetu z razponom 48,7 m. Tudi ta most so porušile nemške enote, po vojni pa je tako kot most Santa Trinita v Firencih bil tudi ta znameniti most obnovljen v izvorni podobi. Danes to ve le še malokdo.

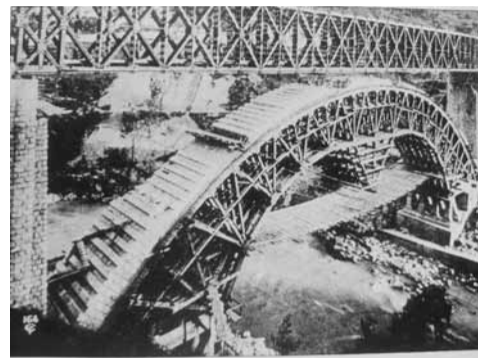
Obnovljenih je še veliko drugih znamenitih mostov na svetu, ki so igrali pomembno vlogo v razvoju mostne forme in tehnike gradnje. Taki so npr. most za pešce in eden najbolj znanih pariških mostov Pont des Arts, verižni most v Budimpešti in še bi lahko naštevali. Obnove teh mostov, ne samo delov, ampak njihovih bistveno pomembnih nosilnih delov torej v svetu niso nič posebnega in ne zmanjšujejo njihove pomembnosti. Menim, da tudi pri solkanskem mostu ni drugače, saj lahko govorimo o dokaj verni podobi novega kamnitega loka v primerjavi s prvotno zgrajenim lokom.

Obnova glavnega loka mostu med leti 1925 in 1927

Ko je po končani prvi svetovni vojni prešla Goriška pod italijansko oblast in z njo tudi Bohinjska proga od Gorice do predora Podbrdo, je na solkanskem mostu še vedno stala nadome-

stna, 650 ton težka jeklena konstrukcija tipa Roth – Waagner, ki jo je spomladi leta 1917 postavila avstro-ogrsko vojska. Železniški promet je čez njo tekel počasi, največ 5 km na uro in po vsakem prehodu vlaka jo je moral pregledati poseben nadzornik.

Na javnem natečaju italijanskih državnih železnic je zmagala gradbena firma Attilio ing. Ragazzi iz Milana, ki je 1. junija 1925 pričela z gradbenimi deli. Obnova loka mostu nikakor

Oder in jeklena konstrukcija

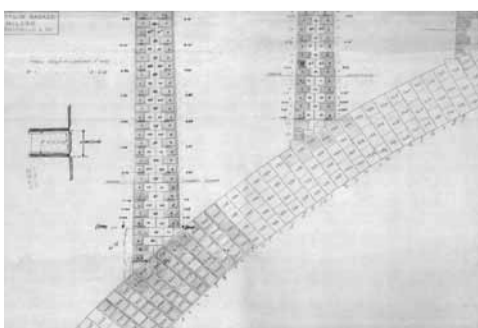
ni bila lahka, saj je moral železniški promet po jekleni konstrukciji potekati nemoteno in neovirano. Vsa gradbena dela so morala potekati torej ves čas le pod to konstrukcijo.

Ves potek in način dela sem podrobno opisal knjigi Kamniti velikan na Soči in bi se zato v tem članku osredotočil predvsem na tiste stvari, ki jih v tej publikaciji nisem toliko poudaril. Morda je zanimiv podatek, da so avstrijski graditelji leta 1905 zgradili glavni kamniti lok mostu v vsega 22 koledarskih dnevih, od katerih jih je bilo le 18 delovnih. Italijanski graditelji so v povsem drugačnih in težavnejših pogojih (čez jekleno konstrukcijo je ves čas tekel železniški promet) zgradili lok v 111 dnevih. Začeli so z vgradnjo kamnitih blokov 20. avgusta 1926 in zaključili lok 9. decembra istega leta. Kljub tem

Dvigalo Blondin za transport kamnitih kvadrov

oviram je delo teklo zelo organizirano. Graditelji so vseh 4533 kamnitih kvadrov, kolikor jih je vgrajenih v lok, pripeljali z železnico na depnijo tik pod mostnim opornikom na levem bregu Soče. Od tu so jih naprej transportirali z žičnim dvigalom vrste Blondin, ki je teklo vzporedno z mostom in je bilo podprto z dvema lesenima stebroma na vsakem bregu Soče. Ostanke sidrišč tega žičnega dvigala so še danes vidni, posebej še na desnem bregu, kjer se nahajata tik ob novi kolesarski poti pod Sabotinom še kar dobro ohranjena dva armiranobetonska bloka, ki sta

Načrt kamnov v loku

služila kot sidrišče jekleni vrvi dvigala. Ko sem ta dva bloka ob sprehodu ob kolesarski poti lansko leto zagledal, sem takoj ugotovil njun namen, ki pa je nepoučenemu obiskovalcu zelo verjetno neznan. Lepše sta sidrna bloka vidna pozimi, ko na grmovju, ki ju obkroža, ni listov.

O dobri organiziranosti italijanskih graditeljev govorijo tudi podatki o skrbnem oštevilčenju vseh kamnov, ki so jih vgradili v lok, zahvaljujoč tej skrbnosti pa vemo, da so jih v glavni kamniti lok (brez nadgradnje mostu) vgradili točno 4.533.

Ali je bil novi lok res zgrajen povsem v kamnu?

S tem za solkanski most ključnim vprašanjem sem se prvič srečal med študijem na gradbeni fakulteti Univerze v Ljubljani, kjer sem študiral. Profesor, ki je predaval predmet mostovi, je namreč med predavanjem bežno omenil solkanski most ter navedel, da je na tem mestu nekoč stal most z največjim kamnitim lokom na svetu, a je bil med prvo svetovno vojno porušen. Kasneje naj bi ga obnovili v betonu, le zunanjo stran loka naj bi oblekli s kamnito prevleko. Enako je pisalo tudi v nekaterih turističnih vodnikih in taka podoba o mostu se je zato razširjala.

Menim, da so me prav take navedbe spodbudile, da sem pričel z raziskovanjem solkanskega mostu, njegove zgodovine in tehnike gradnje. Pot do ključnih ugotovitev ni bila lahka, pri teh prizadevanjih pa sem imel tudi nekaj sreče. Predvsem sem želel pridobiti dokaze, da bi ovrigel mnenje, da ima solkanski most v sredini glavnega loka betonsko jedro.

Prve pisne dokumente o gradnji solkanskega mostu med leti 1904 in 1906 sem dobil v francoščini. Vendar je bil to francoski prevod teksta iz nemščine, ki ga je napisal Leopold Jausner, glavni inženir pri gradnji mostu. Ta članek in raziskovanje virov v arhivih na Dunaju so me pripeljali še do drugih relevantnih zapisov in dokumentov o mostu. Tako sem si kmalu razjasnil nastanek mostu pod Avstro-Ogrsko. Seveda sem pri teh raziskavah s pridom koristil svoje znanje o mostovih, saj sem delal v gradbeni firmi, ki se je veliko ukvarjala z gradnjo mostov. To je bilo Primorje d.d. iz Ajdovščine (takrat še SGP Primorje Ajdovščina), ki je zgradilo tudi cestni most čez Sočo na Sabotinski cesti, ki pelje iz Solkana v Goriška Brda. Ker sem pri gradnji mostu tudi sam sodeloval, sem moral preučiti veliko strokovne literature o gradnji velikih lokov, kjer sem našel tudi veliko tekstov o solkanskem mostu. Tako sem počasi dograjeval mozaik s podatki o njem.

Manjkali so mi še ključni podatki in fotografije o italijanski obnovi mostu med leti 1925 in 1927.

In tudi te sem končno dobil v arhivih italijanskih železnic in Železniškem muzeju v Trstu. Dobil sem natančne opise gradnje, načrte in fo-

tografije in neovrgljive dokaze, da je bil glavni lok ponovno zgrajen s kamnitimi kvadri. In na nekem zakotnem mestu sem potem dobil še dobavnice za vsak kamniti kvader, ki je bil vgrajen v lok.

Ključne dokaze o kamniti konstrukciji loka solkanskega mostu tudi po obnovi sem imel torej v roki. Čakalo me je trdo delo za obdelavo vseh dokazov in sistematična ureditev dokumentov v določen red v skladu s stroko, časovnim potekom gradnje in načinom dela. Iz teh dokumentov je po približno desetletju nastala knjiga Kamniti velikan na Soči, ki je izšla leta 1996.

Moj cilj je bil, da knjiga postavi solkanski most na mesto, ki mu pripada, in da ovržem vsa navajanja o betonskem jedru obnovljenega loka. S tako prepričljivimi argumenti je ponovno zav-

Ob italijanski obnovi mostu

zel primat med kamnitimi mostovi na svetu, ki ga ima še danes, ovrženi pa so bili vsi dvomi, ki so bili vezani na sestavo loka med njegovo obnovo.

Pri študiju in raziskavi teh dokumentov o obnovi loka pa sem prišel še do mnogih drugih manj znanih podatkov in spoznanj. Navedel bom zdaj le dva. Eden od teh je, da je bil pri izdelavi malte, uporabljene za izravnavo stikov med kamnitimi kvadri, uporabljen cement iz takrat pravkar zgrajene cementarne Salonit Anhovo. Med množico dokumentov sem namreč dobil rezultate preiskav cementa v laboratoriju železnic v Rimu. Drugi, morda bolj zanimiv podatek pa je, da so italijanske železnice prodajale ostanke kamnitih kvadrov, ki so se med prvo svetovno vojno zrušili v Sočo, goriškim kamnosekom, ki so izdelovali nagrobne spomenike. Zato upravičeno domnevam, da velik del ostanke prvotnega solkanskega mostu leži na goriškem pokopališču v obliki nagrobnih spomenikov iz nabrežinskega apnenca. Zares znajo biti usode nekaterih mostov nenavadne.

In tu se zgodba konča. Solkanski most pa živi svoje tretje, bolj slavno obdobje. Zanj se tudi v svetovnem merilu pojavlja vedno večje zanimanje. Predvidoma bo v kratkem zaživel v povsem novi in kvalitetnejši nočni podobi s sodobnejšo osvetlitvijo.

Gorazd Humar

Gostišče ODDIH
Marjeta Pavlica s.p.
 Skalniška cesta 10
 5250 Solkan
 Tel.: +386 (0)5 3300536
 Fax: +386 (0)5 3005056
 www.gostisce-oddih.com

Solkanske žage po prvi svetovni vojni, drugi del

Ukmarjeva žaga

Ta žaga se je nahajala na današnji Prvomajski cesti, in sicer prva hiša levo, ko zavijemo iz Prvomajske ulice proti Kurivu. Kolavdacija te žage je bila 9. aprila 1923. Poleg žaganja desk je bila tam tudi tovarna parketa. Malo severovzhodno od žage je bila baraka, v kateri se je skladiščil parket. (zdaj Piano bar). Tu je Ukmar imel tudi dva kamiona s trdimi gumami (brez zračnic) in pogonom na zadnji kolesi z verigami, s katerim je prevažal les. Pri izdelavi parketa so se posluževali velikih količin žagovine. Z žaganjem so namreč prekrili parket za več dni, da se je ustalil in mogoče dobil bolj izrazito barvo. Ko so parket odkrili izpod žagovine, so ljudje čakali z *burelami*, da so brezplačno odpeljali domov žaganje za kurjavo.

Družina Ukmar: Na terasi nad žago v pletenih naslanjačih starša Franca Ukmarja, zadaj sin Franc in njegova žena Zora, iz arhiva PANG

Pri Ukmarju je delalo osem do devet delavcev domačinov. Poleg tega je imel še žago in mlin v Šempasu, hišo z njivami in gozd, ki je segal vse do cerkvice sv. Marije na skalnem osamelcu nad Vitovljami. Na žalost mu nova oblast ni prizanesla. Leta 1948 mu je namreč podržavila vse imetje in ga nasilno izselila v opuščeno hišo v Šempasu. Ker se je temu upiral, ga je močan domačin nasilno odtrgal od okvirja pri *špargetu*, ki se ga je na vso silo oklepal, in ga odnesel na *kamjončin*, naložen z nekaj ropotije iz hiše. Prepovedano mu je bilo pobirati drva v lastnem gozdu. Njegova žena je začela *šlogat* na karte in iz kavne usedline, da so imeli kaj za pod zob. Vse to ni ostalo neopaženo pri vaščanih, ki so večkrat opozarjali pri pristojni organih, da živijo v nemogočih razmerah. Podjetje SGP Gorica se je polastilo žage in v prostorih hiše odprlo delavnice za izdelavo stavbnega pohištva. Na koncu se je Francu od vsega hudega omračil um. In tudi podjetje SGP Gorica je kasneje propadlo.

Kot otroci smo radi hodili k Ukmarju gledat pave in druge ptice, ki jih je imel v zamreženem prostoru na balkonu hiše. Zdaj je ta prostor prezidan v stanovanje, prekrito s teraso. Na velikonočno soboto zjutraj, ko smo nosili po hišah *požegnano* žerjavico s kresa izpred solkanske cerkve, sem vedno pohitel in najprej obiskal Ukmarjevo ženo Zoro ter ji stresel nekaj žerjavice v *šparget*. Vedno me je bogato nagradila in vsakokrat rekla, naj ji pridem voščiti tudi novo leto. Ker sta bila brez otrok, sta bila vesela naših obiskov. Še do lanskega leta je bila na solkanskem pokopališču na zidu vzdana plošča, kjer je bil njun grob.

Winklerjeva žaga

Žago s stanovanjsko hišo in njivo je leta 1925 kupil Winkler Ludvik, doma v Nemcih pri

Trnovem. Žaga je bila južno od nekdanjega solkanskega maloobmejnega bloka, na tedanji Svetogorski cesti. Še zdaj se vidijo ležeči padli betonski stebri, preraščeni z robido in travo, ki so nekoč podpirali streho prostorov žage. Poleg žaganja hlodovine so obdelovali tudi palice za izdelavo metel in drugega orodja. Leta 1944 so delavci TODT obžagovali hlode za gradnjo bunkerjev na pobočju *Žanča* in vinogradov nad Solkanom, da bi ob morebitnem izkrcanju Anglo-Američanov v Tržaškem zalivu preprečili prodor v Soško dolino. Električar, takrat zaposlen pri *Aziende municipalizzate* v Gorici, mi je pripovedoval, da so po vsakem bombardiranju zaradi morebitnega izpada električnega toka morali prvenstveno usposobiti žago za njeno nemoteno delovanje. Ob bombardiranju solkanskega mostu in severnega železniškega kolodvora je bila žaga porušena. Zgorela je tudi stanovanjska hiša, v kateri je stanovala gospodarjeva družina, ki se je potem preselila v prvotni dom v Nemce. Ob nemško-italijanski ofenzivi 22. dec. 1944 so zaklenili hišo in se skrili v gozd, ker so doma pozabili koš s pripravljeno hrano, je gospodar odhitel po koš. Na poti proti domu ga je smrtno zadela italijanska krogla. Po vojni žaga ni bila obnovljena. Danes je na tem prostoru tabla z napisom *Spazio libero*, kjer odlagajo komunalne službe goriške občine odpadke obžaganih parkovnih dreves. Zdaj pa sem opazil novo tablo z napisom *Vendesi, terreno edificabile*. Torej, po več kot 70 letih naj bi se tu zgradilo nekaj novega.

Nepozabni so spomini na žage, saj smo pozimi hodili po žaganje, da smo kurili *šparget* v kuhinji, tata pa veliko *štugu* v delavnici. V to peč se je v notranji vložek na sredino namestilo lesen kol, debel 8 cm. Okrog kola se je najprej potreslo malo *štrušulja*, nato se je do vrha napolnilo žaganje ob stalnem tlačenju. Ko se je kol izvlekel, se je pokrilo peč in prižgalo *štrušulje* ob spodnjih vratcih. Peč je počasi gorela in ogrevala delavnico ves delovni dan. Gospodar je poskrbel, da je bila dimna cev, speljana v dimnik, čim daljša, da je oddajala dodatno toploto v delavnico.

Ukmarjeva žaga je danes preurejena v bivalne prostore. Severni del terase je bil nekoč zamrežen. V njem je lastnik žage gojil pave in druge ptice. Na severnem delu žage je bila odprtina pravokotne oblike, da so lahko žagali tudi daljše hlode. Takrat so omejili slabo polovico ceste s *kavaletom* in opozorilno tablo.

Crocettijeva žaga

Carlo Crocetti, od lastnikov solkanskih žag edini italijanske narodnosti, si je po prvi svetovni vojni uredil žago v nekdanjih prostorih Mizarke zadruge. Ta žaga je imela tudi železniški tir, ki je segal vse do konca zidu, ki je mejil na današnjo cesto Klementa Juga. Sredi dvorišča ob železniškem tiru se je dvigal visok opečnat dimnik, ki je včasih služil potrebam Mizarke zadruge. Mogoče pa je tudi, da je bil ostanek od žage na paro, za kar pa ni nobenih podatkov. Kasneje je bil dimnik porušen, opeka pa uporabljena za zidavo hiš. V prostorih te žage so po prvi svetovni vojni zbirali lesene zaboječke, v katerih so bili padli italijanski vojaki. Te zaboječke je izdelal solkanski mizar Vilče Gomišček. Padle vojake so nato prestavili v pocinkane kasete, jih zacini in ko se jih je nabralo določeno število, je prišel iz Gorice vojaški

kurat in jih *požegnal*, nato so jih naložili na kamion in jih odpeljali v kostnico na Oslavlje.

Glavni delovodja na tej žagi je bil Giovanni Crocetti, gospodarjev brat. Njegova desna roka pa je bil Ignac Obljubek, ki ga je gospodar zvalil iz žage Forestale na Svetogorski cesti v Gorici. Gospodar mu je priskrbel tudi hišo severno od žage, ob otroškem vrtcu. Žage je brusil Ivan Vidic, kasnejši dolgoletni bobnar pri Goriški pihalni godbi. Kot otroci smo ga pogosto opazovali skozi okno pri brušenju žag in občudovali svetle iskre, ki so letele na vse strani. Bil je tudi inovator, saj je izdelal stroj za avtomatsko brušenje tračnih in ročnih žag, za kar je bil nagrajen na Beograjskem sejmu.

Žagarji so bili domačini, pa tudi Italijani. Tako zasledimo v ponedeljskem Slovencu z dne 7.11.1938 članek:

V Solkanu je med delavei-domačini in delavei iz notranjosti kraljevine prišlo do prepira, ki se je razvil v pretep. Pri tej priložnosti je precej trpel **Carlo Crocetti**, ki so ga prepeljali v bolnišnico. Pravijo, da je bila vzrok pretepu preobila pijača.

Z našo težko *burelo* smo prepeljali največ žaganja iz Crocettijevе žage, ker je bila najbliže naši hiši. Iz spodnjega prostora žage je delavec stalno nosil žaganje v velikem pletenem košu na površje in ga nalagal na kup. Takrat še niso poznali posebnih filtrov, ki bi sesali žaganje in ga potiskali v silose. Med vojno so v pomožnih prostorih žage imeli delavci TODT skladišče materialov, ki so jih vgrajevali v bunkerje. Od tam sva z bratom po bombardiranju odnesla *šajuan* (dvoročna žaga) za žaganje hlodov. Tata je nameraval iz njega izdelati *rašina* (strgulje),

Crocettijeva žaga danes s severovzhodne strani z zazidanimi vhodi, do katerih so nekoč vodili tiri vozičkov za prevoz hlodov na žago.

Del Crocettijevе žage z jugozahodne strani, danes prirejen v bivalne prostore.

da bi s tem prikril, kam je izginil *šajuan*, če bi ga Nemci iskali. Ta žaga je še zdaj pri hiši. Takrat je mimo naše hiše kljub *copri fuoco* marsikatero noč ropotala *burela*, ki je prihajala iz Crocettijevе žage, naložena z materiali iz TODT skladišča. Pravili so, da vozijo material za parizane. Nočni čuvaj je bil Furlan, invalid brez ene roke. Po polomu Italije septembra 1943 je bilo iz žage odtujeno veliko lesa, materiala in orodja. Zaradi vojnih razmer, likvidacij in plenjenja materialov se je lastnik pričel izogibati Solkana in opuščati dejavnost. Za časa anglo-ameriške uprave je razočaran povsem opustil žagarstvo.

V Crocettijevi žagi so po priključitvi k Jugoslaviji nastali prvi zametki Tovarne pohištva (1948). Z izgradnjo novih prostorov v Krom-

berku leta 1950 so kasneje prenesli tudi Crocettijevе žage in tam nadaljevali z delom. Čez čas so začeli z novimi, sodobnimi stroji tudi z rezanjem furnirja za potrebe Tovarne pohištva Edvard Kardelj, ki se je kasneje preimenovala v MEBLO.

Tako kot je zamrla žagarska dejavnost v Solkanu, je v kasneje zamrlo tudi delo v tovarni pohištva Meblo.

Andrej Černe

Viri:

Jako stara vas na Goriškem je Solkan

Mara Rijavec: Na robu

Frenk Kovač: Zgodovina žagarskih obratov na Slovenskem

Posvetilo

Članek posvečam spominu na nedavno preminulega **Mirana Lola Božiča**, ki mi je z iskanjem zgodovinskih virov po internetu veliko pomagal pri nastajanju člankov. Rojen v Avčah se je preselil v Trstenik na Gorenjsko. Posvečal se je raziskovanju rodoslovja, amaterski fotografiji in drugim zanimivostim. Hvala, Miran!

Prva omemba poklica MIZAR v solkanskih župnijskih knjigah

Z Jožkom Markičem sva obiskala Škofjiski arhiv v Kopru, da bi ugotovila, kdaj je prvič v župnijskih knjigah Solkana omenjen poklic mizarja. V solkanskem župnišču so namreč zdaj na voljo le župnijske knjige zadnjih 50 let. Pri iskanju nama je na začetku pomagal msgr. Vinko Paljk, ki je 27 let vodil solkansko župnijo, zdaj pa je v župniji Portorož – Lucija.

Ugotovili smo, da bi lahko te podatke poiškali v knjigi rojstev (botri) in knjigi porok (priče). Zapletlo pa se je že na začetku, ker je bil najavljen le en raziskovalec. Čim pa se je na vratih arhiva pojavil msgr. Vinko Paljk, je najino raziskovanje gladko steklo. Treba pa je bilo kupiti tri pare belih bombažnih rokavic, da ne bi poškodovali že močno obrabljenih dragocenih župnijskih knjig, kar je opravil kar msgr. Vinko Paljk.

Knjige so predvsem v italijanskem jeziku, delno latinskem in nemškem. Cesarsko-kraljevi župnik Štanta Franc Anton (1755-1822), ki je upravljal solkansko župnijo, je v knjigi z naslovom *Protokol odredb najvišjega cesarja in goriškega škofa od leta 1796 do leta 1863* zapisal več dekretov, ki so jih izdali nosilci francoske oblasti. Enega je dne 1.4.1797 zapisal v slovenskem, vse druge pa v italijanskem jeziku. To je po vsej verjetnosti prvi zapis v domačem jeziku v solkanskih župnijskih knjigah.

O začetkih mizarstva v Solkanu naj naveda tudi ugotovitve zgodovinarja dr. Branka Marušiča v zborniku *Jako stara vas na Goriškem je Solkan*, ki je zapisal:

Med Solkanci je ohranjeno ustno izročilo, da je bil začetnik solkanskega mizarstva neki Veškul, ki da je imel svojo delavnico v severnem delu današnjega Solkana (na Soški cesti). Potem, ko mu je obrat pogorel, je svojo obrt preselil na Plac (danes Trg Jožeta Srebrniča). Veškul je prišel v Solkan iz Furlanije, svojo življenjsko pot pa naj bi končal v Gorici.

Pred leti je v do danes še neobjavljenem gradivu o solkanskem mizarstvu dolgoletni združni delavec Zdravko Bašin zapisal, da je bil začetnik solkanskega mizarstva poleg Matevža Šuligoja, Srebrniča (Kolte) tudi Veškul Bravničar. O njem govorijo podatki v arhivu solkanske župnije. Okoli leta 1850 je kot edini prebivalec Solkana s tem priimkom živel Jožef Braunizer (lahko tudi Bravničar, Bravničar).

Rojen je bil v Tolminu leta 1818 in se je v Solkanu poročil (1844) s kmetico Ano Marijo Verdikon (roj.1815). Pisec solkanskih matrik je Bravničarja z besedo, ki ne sodi v slovar klasične latinščine, označil za »scrinariusa«, to je izdelovalca skrinj. Morda se za tem Tolmincem skriva tisti Veškul, ki da mu solkansko mizarstvo dolguje svoj nagli vzpon.

Tako smo začeli raziskavo s poročno knjigo od 1785. do 1819. leta. Ugotovila sva, da je bil 27.11.1799 STANIČ FRANC, marangon (mizar), priča pri poroki Marcu Moharju (Gorica) in Mariji Komel iz Kromberka. Po najinih izsledkih naj bi bil to prvi mizar, omenjen v župnijskih knjigah.

17.9.1813 ŠTEFAN SKRT iz Solkana, marangon, priča pri poroki Jožefa Maraža iz Vrtojbe in Marije Forlan iz Grgarja.

Rojstna knjiga od 1784. do 1812. in 1813. do 1858. leta.

8.3.1811 ŠTEFAN SKRT iz Solkana, marangon, je bil boter Mariji (oče Tomaž Černe, mati Agnese Šušmelj iz Kromberka).

27.11.1828 PETER GREGORIČ, falegname (mizar), boter Frančiške Marije (oče Anton Gorjan iz Kromberka, mati Marija Komel iz Štandreža).

Zanimiv je vpis: 29.5.1836 KORŠIČ PETER iz Solkana, marangon, je bil boter Mariji (oče N.N., mati »donna della campagna dei zingari – vagabonda« - ženska s ciganskega podelja – potepuhinja).

Poleg mizarjev sva spoznala še vrsto drugih dejavnosti - poklicev. Naj jih naštejava:

- contadino	kmet
- fabbro	kovač
- sarto	krojač
- muratore	zidar
- manzolo	mežnar
- sottomanzolo	podmežnar
- organista	organist
- mulinero	mlinar
- marangon (fur)	mizar
- falegname	mizar
- tessitore	tkalec
- calligaro (trž)	čevljar
- ostiere	gostilničar
- pistore (fur)	pek
- maestro di maiolica	verjetno učitelj za izdelke iz gline
- servitore	služabnik

Rezbarsko, intarzijsko in restavratorsko društvo Solkan poleti 2017

V letošnjem vročemu poletju društvo ni mirovalo. Na lovu za starim solkanskim pohištvom smo našli dve spalnici. Prva je bila izdelana 1933, torej v času zadruge CAM - Comunita artigiani mobiliari. Druga, čeprav iz leta 1947, je bila narejena v času zavezniške uprave. Zbirka originalnega solkanskega pohištva se tako veča.

V juliju smo obiskali člana Petra Božiča na njegovem domu v Čepovanu, kjer smo občudovali njegove številne zbirke, od smuči, vezi in čevljev, starega orodja, strojev in notranje opreme do lepih primerkov radijev, gramofonov, telefonov, fotoaparatorov in drugih predmetov, ki so bili v uporabi v preteklem stoletju.

Na prazniku breskev je Slavko Pipan razstavljal svoje rezbarske izdelke, Lidija Jerončič in Mara Marinič pa likovna dela.

1. septembra smo zaključili zadnjo od štirih tematskih razstav, ki so se od marca 2017 zvrstile v prostorih Centra za pomoč na domu na solkanskem Placu. Centru za pomoč na domu se ponovno iskreno zahvaljujemo.

Na pobudo našega člana iz Opatjega sela Dušana Marušiča razstavlja avgusta in septembra člani društva, tudi tisti iz zamejstva, v Opatjem selu, v Hiši opajske tradicije.

Samostojno jubilejno razstavo je naš član Drago Štefanič postavil v Goriški knjižnici Franceta Bevka. V osrednjem razstavnem prostoru je predstavil svoje tri ljubezni, rezbarstvo, intarzijsko in fotografijo. Tehnik po izobrazbi je v precizno rezbarijo vdela cvetove vrtnice, planik in sončnice.

Nekaj posebnega so njegove intarzijske. Zgledujejo se po slikarskih delih idrijskega akademskega slikarja Rafaela Trpina. Slike je nadgradil, saj je z manjšim razponom barv in ostrimi mejami med ploskvami še poudaril globino in ustvaril dramatičen izraz.

Njegovo tretje področje umetniškega izražanja, fotografija, ga spremlja že od srednje šole. Takrat je kupil prvi fotoaparata Wera I. Po upokojitvi je svoje znanje izrazne fotografije poglabljal na Unitri Nova Gorica.

Vsem razstavljalcem iskrene čestitke.

Ljubomira Bevc

Vse foto Marjan Polanc

Opatje selo

Opatje selo

Drago Štefanič, Goriška knjižnica

Čepovan

Obletnice

Ob obletnici rojstva Marije Terezije

Solkanci pred sarkofagom Marije Terezije v Kapucinski cerkvi na Dunaju

13. maja je minilo 300 let od rojstva cesarice Marije Terezije, ki je vrsto let vladala tudi našim deželam in pustila pomemben pečat v naši zgodovini. Nekaj članov Društva Škabrijel 1917 in TD Solkan je obiskalo cesarsko grobnico v Kapucinski cerkvi na Dunaju, kjer leži njen mogočen sarkofag. Leta 1754 je bil po njenem ukazu popis prebivalstva, nepremičnin in hiš, obdavičila je tudi fevdalce in cerkev, tako je zagotovila sredstva za delovanje in razvoj monarhije. Ljudem je naročila, naj sadijo krompir, z davki je hranila državo. Ob obletnici njenega rojstva je Pošta Slovenije izdala pošto znamko z njeno podobo.

Jordan Kodermac, tekst in foto

Balinarke v Solkanu pred 20 leti

Andrejka Zavrtanik in Bogomila Jug

Letos je čas obletnic in spomnila sem se, da imamo v Solkanu še eno polno obletnico - okoli leta 1996-1997 smo v Solkanu ustanovili Balinarsko ekipo. Z Andrejko Zavrtanik sva veliki prijateljici in tiste čase sva hodile v Solkan na karavlo, k pokojni Marjuči na pijačo. Neko nedeljo smo kramljali in Marjuči predlagali, če bi vse tri začele žensko balinarsko ekipo. Takoj smo bile »za« in začele z vajami. Vsaka si je kupila prej izposojene bale - kugle. Jaz sem jih kupila od Milke iz Štandreža. V začetku nismo imele uniforme ali trenirk, bile smo kar v oblekah. Udeleževale smo se balinarskih turnirjev in se ob balinanju družile in zabavale.

Bogomila Jug Godeas

MIZARJI

Po župnijskih knjigah Solkana (KRSTNI in POROČNI).

DATUM	PRIMEK in IME	POKLIC	PRIČ.BOT.	OTROK	OČE in MATI - POROČENCA
1 27.11.1799	STANIČ FRANC	marangon	mizar	priča	Mohar Marc - Gorica in Komel Marija - Kromberk
2 08.03.1811	ŠTEFAN SKRT	marangon	mizar	boter	Marija
17.09.1813	ŠTEFAN SKRT - Solkan	marangon	mizar	priča	Maraš Jožef - Vrtojba in Forlan Marija - Grgar
27.01.1828	PETER GREGORIČ	falegname	mizar	boter	Frančiška - Marija
05.02.1828	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Apologna
3 10.02.1830	GREGORIČ PETER	falegname	mizar	boter	Uršula
4 29.03.1830	KORŠIČ ANTON	falegname	mizar	boter	Jurij
5 05.12.1830	LEBAN IVAN	falegname	mizar	boter	Lucija
6 27.09.1831	KOMEL MIHAEL	falegname	mizar	boter	Tereza
7 29.05.1836	KORŠIČ PETER	marangon	mizar	boter	Marija
28.12.1838	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Katarina
31.10.1839	KOMEL MIHAEL	marangon	mizar	boter	Katarina
18.06.1840	GREGORIČ PETER	marangon	mizar	boter	Ivan
04.10.1840	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Katarina
30.05.1844	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Antonija
8 26.07.1844	VENDIKON ANTON	marangon	mizar	boter	Jakob
9 31.08.1844	VENDRAMIN ANTON	marangon	mizar	boter	Matej
03.09.1844	LEBAN IVAN	marangon	mizar	boter	Uršula
10 22.10.1844	BELINGAR ŠTEFAN	marangon	mizar	boter	Matej
07.09.1845	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Franc
11 11.05.1845	BATISTIČ VALENTIN	marangon	mizar	boter	Jožefa
12 01.06.1845	PAVLIN JAKOB	marangon	mizar	boter	Jakob
07.10.1845	LEBAN IVAN	marangon	mizar	boter	Franc
19.09.1850	KOMEL MIHAEL	marangon	mizar	boter	Mihaela
18.06.1851	KOMEL MIHAEL	marangon	mizar	boter	Ivan
01.01.1852	KORŠIČ ANTON	marangon	mizar	boter	Antonija

Posebna zanimivost je, da so od 1795. leta dalje cele strani, kjer je poklic - kmet. Šele kasneje se pojavljajo drugi poklici.

Opoldne arhiv zapira vrata, zato sva se zahvalila arhivarju gospodu Luki Tulu za pomoč in se odpravila na zaslužen kosilo v bližnjo Čevljarstvo ulico.

Oglasila sva se še v župnišču cerkve Device Marije Rožensenske v Portorožu pri msgr. Vinku Paljku in njegovi sestri Tereziji. Razkazal nama je cerkev, ki je bila posvečena leta 1984. Gre za moderno zgradbo, katere križ in strešni greben spominjata na jambor in ladjo. V cerkvi sva občudovala oltarno skulpturo iz

žgane glinice, živobarvne vitraje in oljne slike Križevega pota. Pozdravil naju je tudi nekdanji župnik portoroške župnije, ki je bil glavni pobudnik, gonilna sila in dejanski organizator izgradnje nove cerkve, duhovnik Franc Prelec, sodelavec Don Pierina pri zdravljenju odvisnosti od drog, ki je vodil pri nas šest skupnosti Srečanje.

Ko sva se pri spomeniku beguncem Prtiškuc v Solkanu poslovila, sva ugotovila, da sva preživela lep in uspešen dan, ki nama bo ostal v prijetnem spominu.

Andrej Černe, Joško Markič

Kronanje Milostne podobe, 6. junij 1717 300-letnica kronanja

Kronanje milostnih podob je izredna milost, ki jo sveta Stolica oziroma od nje pooblaščen vatikanski kapitelj sv. Petra v Rimu nakloni le redkokdaj. Za tako dejanje morajo biti izpolnjeni posebni pogoji. **Prvič:** Dokazati se mora čudežni začetek in starodavnost božje poti, ki prosi za milost kronanja. **Drugič:** Izpovedati je treba množino in imenitnost čudežev, ki so se tam zgodili. **Tretjič:** Dokazati je treba, da je dotična božja pot množično obiskana. **Četrtič:** Milostna podoba svetišča mora biti s strani vernega ljudstva prav posebno čiščena. Ker je Sveta Gora vse našete zahteve izpolnjevala, je svetogorski gvardijan p. Sitar v prvih dneh junija 1715 poslal v Rim prošnjo za kronanje. Vatikanski kapitelj je prošnjo preučil že 21. junija 1715 in naročil oglejskemu patriarhu, naj opravi ustrezne kano-nične preiskave. Ker je bilo ozemlje oglejskega patriarhata razdeljeno na dvoje: večji del z Goriško je pripadal Avstriji, ostali del pa Beneški republik, je bilo treba premostiti tudi nekaj težav v zvezi z mejo med državama. Vendar se je vse lepo razpletalo. Vatikanski kapitelj je s kano-niki sv. Petra v Rimu izglasoval kronanje svetogorske Marijine podobe in o tem obvestil patriarha s pismom, datiranim 5. decembra 1716. Za dan kronanja so določili 6. junij 1717.

Datumi so bolj ali manj suhoparna navlaka. V navedenem primeru pa se jih skoraj ni dalo

Slovesno mašo je vodil apostolski nuncij msgr. dr. Juliusz Janusz. Cvetlična krona je zadnji aranžma cvetličarke Zdenke Babnik, ki je kar 24 let krasila svetogorsko baziliko. Foto Pavšič Zavadlav

zaobiti in nam veliko povedo. Vse v zvezi s kronanjem se je zgodilo skoraj natančno v dveh letih. Pisma so potovala s Svete Gore v Rim, od tu v Oglej, iz Ogleja v Krmin, vmes na škofijo Pićan (Istra), v Gorico, pa zopet na Sveto Goro, v Videm, na Dunaj in spet v Rim, pa znova v Oglej in ponovno in spet... Kako pa je bilo s prevoznimi sredstvi v tistih časih? Pa še to! Svetogorska Milostna podoba je bila druga okronana

Marijina podoba izven Italije. Prvo okronano podobo so dobili Hrvati na Trsatu 8. septembra 1715, drugo Sveta Gora 6. junija 1717, tretjo Čehi v Čenstohovi, 8. septembra 1717.

Na Sveto Goro so se začele zgrinjati množice vernikov, še preden je bila zgrajena cerkev, pravzaprav takoj zatem, ko je Urška sporočila ljudem, kaj ji je naročila Marija. Ustno izročilo pripoveduje tudi, da so se od vsega začetka božje poti dogajali mnogi čudeži, predvsem telesna ozdravljenja. Ob velikih praznikih se je na vrhu Gore zbralo po več tisoč ljudi, ob najimenitnejših praznovanjih do dvanajst tisoč in še več. Največ romarjev pa se je gotovo zbralo ob kronanju Milostne podobe 6. junija 1717. Patri so pravilno predvideli, da se bo ob tem dogodku zbrala tako velika množica vernikov, da jih Sveta Gora ne bo zmogla sprejeti. Zato je kronanje potekalo na Travniku, osrednjem mestnem trgu v Gorici. Od ranega jutra so se z vseh strani zgrinjale množice vernikov proti Gorici. Več kot 30.000 se jih je zbralo na prizorišču kronanja. Milostno podobo Matere Božje so na dan kronanja navsezgodaj dvignili z oltarja svetogorske cerkve, jo položili na bogato okrašeno nosilnico in štirje frančiškani so jo na ramenih ter v spremstvu mnogih častilcev ponesli v dolino. Pod Sveto Goro so spreved pričakali visoki cerkveni dostojanstveniki in veliko duhovščine. Pri goriških mestnih vratih pa jih je sprejel pičenski škof Jurij Franc pl. Marotti, ki je Marijino podobo med slovesnim obredom sredi Travnika na visokem odru okronal. Tolikšne slovesnosti Goriška verjetno ni doživela do današnjih dni. Od ranega jutra so se oglašali zvonovi, pritrkovalci so imeli polne roke dela, možnarji so pretresali ozračje, ob vstopu Marijine podobe skozi goriška mestna vrata so na gradu zadoneli vsi topovi, godba pa je začela igrati himno v pozdrav. V zraku so plapolale zastave, državne in cerkvene, mogočni orkester je spremljal izvrsten pevski zbor. Oboji so prišli iz Benetk.

Milostno podobo so po končanem obredu prenesli v glavno goriško cerkev, da je ostala blizu tistim romarjem, ki bi se težko povzpeli na Sveto Goro in jo tam od blizu počastili. Zvečer so kronano podobo v veličastnem sprevedu ponesli v Solkan. Prenočila je v solkanskem hospicu (kloštru), naslednje jutro pa je bila v veliki procesiji vrnjena na kraj, ki si ga je sama izvolila. Slovesnost se je na Sveti Gori nadaljevala še ves naslednji teden.

Po deset tisoč romarjev in še več je prihajalo vsak dan na Goro. Tudi beneška godba in pevci so vseh osem dni ostali z romarji in bogatili praznično razpoloženje.

Nedelja, 25. junij 2017 – kronanca

Letošnji svetogorski jubilej ob 300-letnici kronanja Milostne svetogorske podobe je z glasbo zaznamovan že od pomladi. Na velikonočni ponedeljek je v baziliki Kraljice Svetogorske s petjem in glasbo navdušila Prvačka pleh muzika. V maju sta se pod naslovom Glasbena prikazovanja zvrstila dva koncerta: 6. maja je nastopil pihalni oktet NOVAwinds, 21. maja pa oktet violončelov Cellostrike. V nedeljo, 7. maja, so nedeljski večer obogatili odlični mladi pevci in pevke Mešanega mladinskega pevskega zbora Emil Komel iz Gorice. V soboto, 13. maja, so se Kraljici Svetogorski poklonili verniki iz Italije. Orkester Polifonico di Ruda iz kraja Ruda je izvedel glasbeno-recitatorski koncert. Slavnostnemu koncertu ob 300-letnici kronanja pa smo prisluhnili v soboto zvečer, 17. junija. Orkester NOVA filharmonija z dirigentom Simonom Perčičem je v večer vstopil z mogočnim Strausovim Slavnostnim preludijem, op. 61. Pevci dveh zborov, Župnijski pevski zbor iz župnije Ljubljana-Trnovo ter Consortium musicum pod taktirko Gregorja Klančiča sta poskrbela za vrhunec večera s Puccinijevo Slovesno mašo. Za poglobljeno doživetje duhovne glasbe sta pripomogla odlična solista: tenorist Luka Juteršek in baritonist Jaka Mihelač.

V jesenskih mesecih (september, oktober) pa se obeta še nekaj koncertov in znanstveni posvet ob 300-letnici kronanja. Festival TENSO 2017, Zbogom orožje, *pozdravljena pesem* bo v baziliki potekal od 21. - 24. septembra. V Frančiškanskem samostanu pa bo v soboto, 7. oktobra 2017, znanstveni posvet ob 300-letnici kronanja svetogorske Milostne podobe. Predavanja in pogovori bodo potekali v slovenskem in italijanskem jeziku. Raznolika vsebina glasbenih dogodkov je gotovo zadovoljila še tako zahtevnega poslušalca in se dotaknila vsakega srca na svojstven način. A Kraljica Svetogorska ni zbirala in nagovarjala ljudi le s glasbo, da bi jih pripravljala na veliki dogodek. Skupina klekljaric (88 po številu) je presenetila in počastila Kraljico s svojimi čipkastimi prti za vse svetogorske oltarje. Tolminska župnija je okrasila baziliko z bršljanovimi kitami. V mnogih Marijinih pesmih naslavljamo našo nebeško Mater z Rožo Marijo. Rože – cvetje slavnostno okrašene bazilike so pod spretno roko oblikovalke Zdenke Babnik »pripovedovale« Kraljici Svetogorski »evetlično« zgodbo. Vanjo so se strnile misli tistih, ki so sodelovali pri tem nepozabno lepem krašenju. Krona krašenja je bila cvetlična krona, nekakšna »kopija« krone z Milostne podobe, spletena iz samih rumenih cvetov in postavljena pred svetogorski oltar. Vstop v praznovanje največjih cerkvenih dogodkov se vselej začne z vi-

gilijo pred samim praznikom. Tako je bilo tudi ob letošnji tristoti kronanci. V soboto, 24. junija, je bila ob 20. uri slovesna maša. Za slovesno petje je poskrbel župnijski pevski zbor iz Tolmina pod vodstvom Igorja Rutarja. Po sveti maši pa se je skozi samostanski vrt okrog bazilike zvrstila dolga procesija z Milostno podobo ob lučkah in petju litanij Matere Božje. Bilo je nadvse slovesno, tako kot se za našo Kraljico Svetogorsko spodobi.

Praznovanje je doseglo vrhunec v nedeljo, 25. junija. Ob 16. uri je slovesno mašo ob tristoti obletnici kronanja Milostne podobe daroval apostolski nuncij v Sloveniji msgr. dr. Juliusz Janusz ob somaševanju okoli sedemdesetih duhovnikov, škofa dr. Jurija Bizjaka, upokojenega škofa msgr. Metoda Piriha in goriškega nadškofa msgr. Carla Maria Redaellija, ob gostih iz družbenega življenja ter ob nabito polni cerkvi romarjev.

Vzdušje veličastnega dogodka je skoraj nemo-goče popisati z besedami. Vrhunsko petje je ob vrhunski glasbi in vmesnih ljudskih pesmih napolnilo svetogorsko baziliko kot že dolgo ne. Združeni zbori s Cola in iz Šturij so prepevali Troštovo mašo, prirejeno posebej za 300-letnico kronanja. Baritonist Marko Kete je s svojim Zlahtnim glasom obogatil vokalni del maše. Organistko Ano Trošt je mogočno podprl Kvintet trobil Contrast, dirigentka Marinka Šuštar in kantor p. Vid Lisjak pa sta izmenjave vsak s svojega konca bazilike skrbela za primeren tempo petja.

Ne glede na to, za katero praznovanje gre, vedno je gospodar hiše tisti, ki goste sprejme in jih pozdravi. Gvardijan frančiškanske skupnosti in rektor svetogorske bazilike p. Simon Peter Berlec je zbrane pozdravil po Frančiškovo, tako kot se za Frančiškovega brata spodobi: »Dober dan, dobri ljudje!« Ker smo tega dne praznovali tudi dan državnosti, je p. Simon Peter med drugim dejal: »Bodimo hvaležni, da smemo na tem svetem kraju še vedno prositi in se zahvaljevati Kraljici Svetogorski. Gotovo se moramo danes zahvaliti tudi, da lahko živimo v tej naši lepi domovini Sloveniji. Bodimo ponosni na to, da smo Slovenci. In bodimo ponosni na to, da smo bili Slovenci kar drugi, ki smo dobili okronano Milostno podobo.«

Sveta Gora – vsem nam draga! Vsakdo jo doživlja na svojstven način: športnik kot cilj športnega prizadevanja, iskalec miru kot zatišje pred življenjskim hrupom, sprehajalec si bo po strmih svetogorskih poteh krepil telo in utrjeval zdravje, vernik bo poiskal zavetje v hiši svoje nebeške Matere, sladokusec ne bo spregledal kvalitetne ponudbe v obnovljeni Restavraciji Kraljice Svetogorske.

Tvoj dom (Dom) je tam, kjer hiša še stoji in mama (Mama) v njej živi.

Petra Zavrtanik

Razmišljanja ob 70-letnici Nove Gorice, prvi del

Pogled s Kekca, foto Sašo Batič

Nova Gorica ni nastala tako kot druga mesta moderne dobe, ni nastala kot satelitsko mesto ali mesto, ki bi razbremenjevalo urbano eksplozijo obstoječih historičnih mest. Ni nastala kot posledica industrijske, urbane revolucije. Nastala je z rezom, mejo. Nastala je kot nadomestek za nekaj izgubljenega. Umetno mesto, vendar z enako funkcijo kot vsa stara

mesta: biti središče neke regije. Nastala bi tudi brez prvega, političnega sunka. Nastala bi po naravni logiki. Novogoričani bi lahko bili ponosni, da je prvi načrt mesta izdelal prof. Edvard Ravnikar, nedvomno največji slovenski arhitekt po Plečniku. Njegova prvotna zasnova po zgledu Le Corbusierjeve doktrine o modernem mestu se je že skoraj na začetku sprevrgla v njegovo nasprotje predvsem po

zaslugi kasnejših tvorcev urbanističnega urejanja mesta, ki so izvorni koncept skoraj popolnoma zbrisali. Vsak naslednji ni nadaljeval predhodno zastavljenega projekta, ampak ga je zaobšel, lahko rečemo ignoriral in prestavil središče dogajanja drugam.

Edvard Ravnikar je v eseju Nova Gorica po 35 letih poudarjal, da je to mesto verjetno najbolj zgovoren primer usode urbanizma v Sloveniji po osvoboditvi, usoda tehnobirokratske ločitve urbanističnega projekta od arhitekturnega. Prvotna želja, da se zgradi nekaj, kar bi sijalo čez mejo, se je morala umikati domišljavemu in nevednemu pragmatizmu, ki ga je končno prekosila anarhična subjektivnost, misleč na objekt Argonavti in njemu podobnimi.

Povzetek je iz raziskovalne naloge arhitekta Vinka Torkarja iz leta 1987, ki se s prodorno mislijo o mestu še danes sprašuje: »Katera je največja znamenitost Nove Gorice? In odgovor: Največja znamenitost Nove Gorice je Stara Gorica.« Proces, da je resnično samo to, kar je za posameznika koristno, se nadaljuje in stopnjuje na vseh nivojih današnjega družbenega življenja. Tudi arhitektura in urbanizem sta v službi kapitala. Novo nastali brezdružni trgovski objekti na obrobju in prezidave v centru mesta za

potrebe igralništva pritrjujejo slutnjam. V spomin in opomin priča na rob promenade odmaknjena maketa vizije mestnega središča, ki doživlja enako usodo prvega projekta mesta, le da je vmes minilo skoraj sedem desetletij. Nov način financiranja projektov z evropskimi sredstvi, kjer ne ugotavljajo smotnosti projektov porabe in konsenza vseh udeleženi, ampak le samozadoščanje birokratskih normativov, je še bolj zameglila in celo podvojila realno vrednost investicij, tudi obnovo Bevkovega trga. Paradoks je tudi v tem, da noben žarek reflektorjev s štirih stebrov na Bevkovem trgu ne zmore osvetliti makete, morda tudi nalašč. Res pa je, da ne osvetljujejo ničesar in so sami sebi namen. Konture in fasade pročelij so medlo in šarasto osvetljene od reklamnih napisov gostišč in trgovin. Hi-tech reflektorji na visokih stebrih s povešeno glavo brezciljno mečejo svetlobne madeže na ploščad. Ne more jih razveseliti niti barvno poigravanje vodometov novega vodnjaka. Ostajajo sebični in istočasno izpovedujejo kaotično in nedorečeno stanje v vseh smereh - posameznika, družbe in samega mesta.

Miran Brumat

Oglasi

www.elkor.si Naj bivanje postane užitek.

trgovina fasadni sistem tlaki in obloge hidroizolacija sistem obnove zidov izvedba gradbenih del

JESEN je najprimernejši čas za IZDELAVO FASADE!

Če pri nas v SEPTEMBRU fasado naročite 200 m² notranje barve ZASTONJ DOBITE.

BREZPLAČEN IZRIS NOVE PODOBE FASADE!

Elkor d.o.o. T: +386 5 30 32 140
Nikole Tesle 12/a • 5290 Šempeter (Industrijska cona Šempeter) info@elkor.si, www.elkor.si

avtocenter
STAVANJA

POOBLAŠČENI SERVISER VOZIL

SEAT ŠKODA VW Audi Service

Kleparska in ličarska popravila vseh znamk vozil

Cenilno mesto poškodovanih vozil za zavarovalnice

Popravilo vozil poškodovanih od toče

Stavanja d.o.o.
TOLMIN: Na logu 1, t.: 05 38 00 560
NOVA GORICA: Industrijska c. 4d, t.: 05 33 84 593
info@stavanja.si / www.stavanja.si

KOMUNALA
Nova Gorica d.d.
Vam bo pomagala

Odlaganje odpadkov mimo zabojnikov za ločeno zbiranje komunalnih odpadkov

Sistem ločenega zbiranja odpadkov omogoča vsem uporabnikom pravilno odlaganje odpadkov v namenske posode na ekoloških otokih. Veljavni odlok o zbiranju in prevozu komunalnih odpadkov narekuje nekatera pravila oddajanja odpadkov in predpisuje globe v primeru neupoštevanja le-teh. Žal so odpadki večkrat odloženi ob posodah in izpostavljeni vplivom vremenskih razmer, so tudi vaba za nekatere živali, ki se tako prehranjujejo in v najslabšem primeru prenašajo patogene in druge bolezni. Marsikdaj smo pričali odloženim barvam, hidravličnemu olju, jedilnemu olju v bližini zabojnikov. Tako početje je nevarno za okolje, pri morebitnem razlitju lahko krajnom zdrsne in se poškodujejo zaradi spolzkih tal. Pred kratkim smo postavili namenske zbiralnike za zbiranje jedilnega olja (obvestilo na hrbtni strani položnic ter internetna stran www.komunala-ng.si).

Zdravstvenim ter okoljskim vidikom lahko prištejemo še estetski vidik, ki kaže na nizko raven ekološke izobraženosti prebivalcev, ki odlagajo odpadke v bližini ekološkega otoka. Kazen za nepravilno oddajo odpadkov znaša kar 1.400 evrov (11. in 37. člen Odloka o zbiranju komunalnih odpadkov). Veliko naporov v ekološko ozaveščenost namenjamo mlajši generaciji, ki je ambasador tega znanja in ga prenaša na svoje bližnje. Na območju KS Solkan je Komunala Nova Gorica d.d. v sodelovanju s KS Solkan grafično opremila zabojnike za mešane komunalne odpadke, na katerih opozarja na nepravilno odlaganje odpadkov mimo zabojnikov. Ves trud bo zamen, če ne bomo prav vsi poskrbeli za boljše urejenost na ekoloških otokih.

PINTARSPED

Vedno na konju
Sempre a cavallo
Immer zu Pferde
Always high in the saddle

DOMAČI IN MEDNARODNI PREVOZI
SKLADIŠČENJE IN PRETOVOR BLAGA

CARINSKO POSREDOVANJE
ZBIRNI PREVOZI MANJŠIH POŠILJK

PINTARSPED d.o.o.
MEDNARODNI PREHOD 2a 5250 Šempeter pri Gorici
tel.: 003865/330 44 30 fax: 003855/330 44 34
E-mail: transport@pintarsped.si

Kam kaj damo...

V ZABOJNIK ZA KOSOVNE ODPADKE LAHKO ODVRŽETE:

pohištvo, kopalniško opremo, vzmetnice, preproge, talne obloge, športne rekvizite, vrtno opremo, odpadno električno in elektronsko opremo.

V ZABOJNIK ZA KOSOVNE ODPADKE NE SMETE ODVREČI:

gradbeni material, izolacijski material, avtomobilske dele, nevarne odpadke, tekstil in oblačila.

KIA PRESENEČA

Nakup Kia Sportage in Kia cee'd brez pologa in brez obresti.

Novi Kia Rio že v našem salonu .

MAS AVTO d.o.o. | Ul. Vinka Vodopivca 8, Nova Gorica - KROMBERK | 05 333 03 03

SERVIS in PRODAJA rabljenih vozil z garancijo | ODKUP rabljenih vozil

info@masavto.si KIA www.masavto.si MAXX

NEVERJETNA PONUDBA Z BONUS FINANCIRANJEM

SPORTAGE CEED NOVI RIO
16.990 € 10.300 € 9.900 €

Akcija, da se ti odpelje.

5 LET
JAMSTVA
BREZ OMEJITVE
KILOMETROV

Pohitite, omejena količina vozil!
Preverite ponudbo na:

<http://prvaizbira.si>

FORD **B-MAX** Trend 1.4 Duratec, 5 vrat

FORD CREDIT

že od

225€ | mesec

POPUST DO

2.750 €

+ 1.000€ FORD BON
ZA FINANCIRANJE
FORD CREDIT

Uradna poraba goriva: 3,8-6,4 l/100 km. Uradne emisije CO₂: 98-149 g/km. Emisijska stopnja: Euro 6b. Uradne emisije NOx: 0,0242-0,0521 g/km. Specifične emisije trdih delcev: 0,0007-0,00198 g/km. Število delcev: 0,05-2400 x 10³. Ogljikov dioksid (CO₂) je najpomembnejši toplogredni plin, ki povzroča globalno segrevanje. Emisije onesnaževal zunanega zraka iz prometa pomembno prispevajo k poslabšanju kakovosti zunanega zraka. Prispevajo zlasti k čezmerno povišanim koncentracijam prizemnega ozona, delcev PM₁₀ in PM_{2,5} ter dušikovih oksidov.

* Velja ob sklenitvi Ford Credit.

Reprezentativni primer izračuna za B-Max Trend 1.4 Duratec 66kW (90KM) MS: - vrsta financiranja: finančni leasing - predračunska vrednost predmeta financiranja: € 12.995 - lastna udeležba (polog): € 3.639 - znesek financiranja: € 9.356 - število obrokov: 72 - mesečno plačevanje: € 124,80, ter zadnji (73.) obrok: € 2599,00 - stroški odobritve: € 259,90 - skupni znesek za plačilo brez lastne udeležbe: € 11.844,69 - letna obrestna mera: 5,966%, ki je spremenljiva in vezana na 3 mesečni Euribor - te je Euribor manjši od 0, se šteje, da je 0 - efektivna obrestna mera: 6,99% na dan 23.08.2017.

**Prima I.E.
Nova Gorica d.o.o.**

Cesta IX. korpusa 96
5250 Solkan

tel.: 05 330 3880
fax: 05 330 3884

e-mail: prodaja@primaie.si
www.primaie.si

Go Further

VAŠ LOKALNI KABELSKI OPERATER!

TRIO PAKETI ŽE ZA 26,50€

START TV ŽE ZA 9,90€

GARANCIJA
KAKOVOSTI

IZBERI SI
NOV TV NA
24 OBROKOV
BREZ OBRESTI

imejte vse na enem mestu.

televizija

internet

fiksna
telefonija

mobilna
telefonija

Kabelska televizija Nova Gorica,
Erjavčeva ulica 2 • 5000 Nova Gorica
Tel: (05) 330 46 50
E-mail: info@kate-wing.si
www.kate-wing.si • www.wi-ng.si

Celotna ponudba je objavljena na spletni strani www.kate-wing.si ter na sedežu podjetja.

